

JAPONCI poskušajo Kitajce demoralizirati predno bi jim mogli zavezniki nuditi izdatno pomoč. Od kar so Japonci okupirali Burmo, so Kitajci prav malo dobre. Mikadovi letalci se pogosto spuščajo na kitajsko glavno mesto Cunking in civilno prebivalstvo je bilo vsled neprestanih napadov primorano na beg iz mesta. Pobrali so s sabo kolikor je kdo mogel nesti svojih skromnih reči, kakr prikaže gornja slika. Na minuli konferenci Churchilla in Roosevelta v Quebecu je bilo Kitajcem obljubljeno, da se ne bodo samostojno bojevali. Zavezniki jim pridejo čimprej na pomoč.

Unije v težkih skrbih pred navalom reakcije

PREDSEDNIK UNIJE AVTNIH DELAVCEV (CIO) KRITIZIRA ROOSEVELTOV ODLOK V ZADEVI REŠEVANJA INDUSTRIALNIH SPOROV. — NOVI DAVKI NA "MALE LJUDI"

Postava, zvana Smith-Connally Act, se uveljavlja tako, kakor so si jo zamislili sovražniki organiziranega delavstva.

Nedavno ji je prilil olja še predsednik Roosevelt, ko je določil, da ima v bodoče WLB (War Labor Board) avtoriteto tudi v uveljavljanju svojih odlokov.

Predsednik avtne unije protestiral

Po predsednikovem tolmačenju sme WLB zadržati ves aserment članov unije, če se unija ne pokori odloku, ali pa zavzeti proti nji še strožje korake, da uveljavi zakon v duhu v kakršnem je bil sprejet.

Predsednik unije avtnih delavcev (CIO), ki je po članstvu največja v Ameriki, je prvi protestiral. On pravi, da se s takimi odredbami dela očividno vtis, kot da so delavci sabotažniki, in da jim ni nič na tem, da bi pomagali v vojnih naporih, nego se le repenčijo za vsak prazen nič, zahtevajo venomer zvišanje plače in stavkajo kadar se jim zljubi.

To ni res, ugotavlja predsednik unije UAWU, in če je vladi kaj na tem, da si ohrani dobro voljo med organiziranim delavstvom, naj nikar ne naseda intrigam delodajalcev.

Tudi vse druge unije se protijo novim določbam, s katerimi se nudi WLB tudi sodno, ne samo posredovalno avtoriteto. Ker v njemu prevladujejo vplivi delodajalcev, bodo unije spet dobile le krajši konec.

Novi davki na mezde

Ker so unije obljubile, da se v času vojne ne bodo posluževale stavk, pogojno, da tudi cene potrebščin ne bodo šle navzgor, so sedaj voditelji pri svojem članstvu zelo v zadregi, ker oni svojo obljubo drže, ne pa oblast, ki je zagotovila držati potrebščinam takozvane dostopne cene, a strop pa je potem nekam izginil. Zato se marsikje dogodi kaka neavtorizirana stavka ne samo proti mezd in slabim delovnim razmeram, pač pa tudi proti vodstvu unije, ker vsled

svoje obljube za preprečenje stavk noče posredovati tako, da bi bilo delavcem v korist. Kajti ako bi, bi moralo svojo obljubo zavreči in se poslužiti stavke.

Sedaj pa obetajo delavcem še nadaljnje zvišanje davkov v obliki takozvane prodajne takse (sales tax). To bi udarilo zgolj proletarsko maso, dočim bi imoviti sloji na račun vojne bogateli ne da bi bili davčno sorazmerno niti z daleč toliko obremenjeni kakor pa oni, ki morajo delati za svoj vsakdanji kruh.

Načrt za uvedbo prodajnega davka ima med reakcionarci in bo bržkone sprejet čim se zbornica poslancev to jesen spet snide. Vrh tega pa še razni drugi davki, vse pod pretezo, da imajo ljudje (delavci) preveč denarja in zato jih je treba obdavčiti kakor že, samo da se rešimo "inflacije".

Le naraščanja bogastev se nihče resno ne loteva. To ni "inflacija". Z ogromnimi dobički korporacij se v časopisju plačuje oglase, katerih tendenca je diskreditirati unije,

(Nadaljevanje na 3. strani)

Cerkev zahteva prevlado v Italiji in spletkari dalje zoper Sovj. unijo

Na zborovanju katoliške bratske organizacije Kolumbovih vitezov (Knights of Columbus) v Clevelandu sta bili dne 19. avgusta sprejeti dve resoluciji, naslovljeni Rooseveltu in državnemu odloku, za apelom, naj se imenuje na odgovorna mesta v Italiji po okupaciji strogo katoliške može, ker je Italija katoliška dežela. Nobenih svobodomislecev se ne sme uposliti v politične urade v Italiji, če hočemo biti zvesti načelu štirih svobodščin: ..., pravijo Knights of Columbus.

Ker je K. C. ne le katoliška podpora pač pa tudi katoliška politična organizacija, ki je bila ves čas naklonjena klerofašizmu v Avstriji in v Španiji, in podpirala Mussolinija v njegovih naporih zanesti "civilizacijo in križ" v vse kraje sveta, si lahko predstavljamo, kako velik vpliv ima klerikalizem tudi v tej deželi — in ga tudi ima.

To je vzrok, čemu so demokrati, ki jih je Mussolini preganjal, odpravili in klerikalci pa nadaljujejo svojo pot sedaj pod masko "antifašizma".

Iz Mehike je brzojavil predsedniku Rooseveltu nadškof Louis Maria Martinez, da naj nikar več ne dopusti bombardiranja "večnega mesta". Odgovoril mu je dne 18. avgusta, da zavezniški letalci ne rušijo katoliškega Rima, pač pa le VOJNE naprave v Rimu.

Churchill in Roosevelt sta si za svoj sestanek v minulem tednu izbrala mesto Quebec v Kanadi, v francoski provinci istega imena, ki je eden izmed najbolj klerikalnih francosko občevalnih krajev na svetu. Sydney Daily Telegraph je dne 15. avgusta poročal, da je župan mesta Quebec, ko je bil vprašan, kaj misli o Stalinovi odsotnosti, dejal: "Bil bi nedobrodošel, če bi prišel. Mi smo katoličani, ne brezbožniki! Katoliški Francozi v Kanadi nočejo imeti z ruskimi ateisti nikakršnih zvez."

Francoski časopis L'Action v Quebecu je ob pričetku konference med Rooseveltom in Churchillom pisal, da je provinca Quebec katoliška dežela — največja katoliška krajina v Severni Ameriki, in kat taka se veseli, da je Stalin ni obiskal.

Tako bi lahko naštevali še dolgo. Tu ni nič govora o kaki demokraciji in svobodi, nego le, kako se naj bi zadušilo civilne in socialne pravice delovne mase, privilegijem pa se obvarovalo njihove posesti in pravo nemotenega izkoriščanja proletarskih množic.

OPOZORILO ROJAKOM IN VSEM SLOVENSKIM ORGANIZACIJAM V AMERIKI

V Quebecu, v Kanadi, se je minuli teden pričela ena najbolj važnih vojaško-političnih konferenc sedanjih vojne, kateri poleg mnogih drugih strokovnjakov prisostvujeta tudi naš predsednik Roosevelt in britanski premier Winston Churchill. Prisotnost državnega tajnika Cordella Hulla in britanskega ministra zunanjih zadev Edena dokazuje, da se na nji rešuje tudi važna politična vprašanja, ki zadevajo interese vseh Združenih narodov. Četudi javnosti ni znano,

o katerih predmetih se na konferenci razpravlja, je na dan, da je razgovor o miru ali premirju z Italijo igral zelo važno vlogo. Končne rešitve, posebno glede teritorialnih zahtev, bodo sicer padle šele po končani vojni. Toda že stališče zavzeto od strank pri sklepanju premirja tvori podlago za končne rešitve in za sklenitev miru.

Pri urejanju odnošajev z Italijo imamo Slovenci in naši bratje Hrvati posebno velik interes, ker sedemsto tisoč naših

organizirano v Commonwealth Federation, so v nedavnih volitvah v kanadski parlament dosegli naravnost presenetljive uspehe.

Minuli teden so se vršile volitve v avstralski parlament. V dosedanji zbornici je bila delavska stranka v Avstraliji najjačja, ni pa imela večine brez dobrohotnega sodelovanja par takozvanih neodvisnih poslancev in nekaterih drugih.

V senatu, ki v Avstraliji pomeni veliko manj kakor pa zbornica lordov v Angliji, ali pa višja zbornica v Kanadi, delavska stranka ni imela večine in se tudi sedaj ni kaj prida potegovala, da si jo v teh volitvah pridobi. Glavna briga

ji je bila dobiti večino v zbornici ljudskih poslancev.

Ze v prejšnjih volitvah je dobila toliko mandatov, da je postala najjačja stranka v zbornici in je kot taka spet prevzela vladno. Dasi jo je prej po enem porazu izgubila.

Avstralija bo po tej vojni važna dežela in predsednik njene vlade laborit John Curtin je nedavno izjavil, da ne bo več le kak privezek k Veliki Britaniji, temveč samostojna enotica v njenem občestvu in važen ud svetovne uredbe.

S takim programom je šla delavska stranka v Avstraliji v zadnje državnozbornske volitve. Konservativni krogi v Avstraliji, v Angliji in v Zed. dr-

Izgube osišča na vzhodni fronti, v Italiji in Afriki

Čemu Moskva zdržema vprašuje za drugo fronto? Zato, ker poudarja, da je le rdeča armada z nemško res zaposlena, in da le Rusija nosi v tej vojni na zavezniški strani skoro vse breme v žrtvovanju krvi in življenj.

Na primer, moskovski radio je dne 21. avgusta svetu sporočil, da je bilo v ofenzivi rdeče armade od 5. julija pa do 20. avgusta to leto nad 300,000 osiščnih vojakov na vzhodni fronti ubitih in nad 700,000 ranjenih in ujetih, skupaj nad en milijon mož.

Svojih izgub Moskva v tem poročilu ni navedla, a Nemci trdijo, da znašajo veliko več kakor nemške. Če je to res, tedaj znašajo izgube samo v šestih tednih sovjetske ofenzive na obeh straneh vzhodne fronte nad dva milijona mož, ali več, kot pa izgube Anglije, Kanade, Avstralije in Zed. držav na afriških bojiščih in v Siciliji od kar smo v vojni. Angleške izgube v Franciji, predno je slednja bila premagana, tu niso prištete.

Kajti osišče je izgubilo na afriških bojiščih in potem v Siciliji vsega skupaj 1,220,000 mož, nad dve tretjini Italijancev. Med njimi je bilo 227,000 ubitih in ranjenih, drugi pa so ujetniki.

V Moskvi vprašujejo, čemu jim zavezniški v očigled teh dejstev ne dajo več pomoči. Kajti ako znašajo nemške izgube na vzhodni fronti po sovjetskem računu vsega skupaj že nad 6,000,000 mož, in nedvomno tudi ruske niso manjše, čemu bi zavezniški še v naprej dopuščali, da krvavi v tej gigantski borbi zgolj Sovjetska unija? To je jedro zahtev za drugo fronto.

bratov, ki živijo na Primorskem tvorijo del Italije.

Obrnili smo se zato na SANS — prošnja, da podvzame potrebne korake v tem smislu. Ker pa je čas kratak in zadeva nujna, svetujemo od svoje strani, naj naše slovenske organizacije in skupine v posebnih telegramih naslovljenih na našega predsednika in premierja Churchilla opozorijo na naše nacionalne zahteve in prosijo, da se pri predstojajočih pregovorih za mir ali premirje z Italijo te pravice zaščitijo.

Bratje, zganimo se in nopravemo to akcijo v sporazumu z našo narodno organizacijo SANS takoj.

Ne pustimo, da bi bila četrtoletna borba primorskih Slovencev in Hrvatov za svobodo zaman, ali, da bi bili zastoj tekli potoki krvi v tej vojni.

Za Združena slovenska društva v New Yorku,

Ludwig Mutz, predsednik.

Anna P. Krasna, tajnica.

Nesporazumi, ki kličejo po razrešitvah

MAKSIM LITVINOV SPET V OZADJU. — KAJ NAMERAVAMO S FRANCIJO IN ITALIJO? — BENEŠ BO LE ŠEL V MOSKVO! — BERLIN UPA, DA SE ZAVEZNICI SPRO, PREDNO BI MOGLI NEMCIJO ODLOČNO PORAZITI

Quebec center svetovne pozornosti

V minulih par tednih so konferirali v Quebecu v Kanadi zavezniški državniki, pred vsem Roosevelt in Churchill, in pa člani angleškega in ameriškega oddelka za zunanje zadeve, njim na čelu Anthony Eden in Cordell Hull. Tudi angleški in ameriški vojni izvedenci so bili tam, ravno tako tudi ameriški vojni tajnik Stimson in mornarični tajnik Frank Knox.

Ko sta Churchill in Roosevelt prvič prišla skupaj, je bila to še večja senzacija kakor ona, ki je oznanila o prvem sestanku Hitlerja z Mussolinijem.

Tudi Rooseveltov sestanek s Churchillom v Casablanci v francoski Afriki je bil užig svetovnega zanimanja.

A v Quebecu ne več v tolikšni meri. To pa zaradi tega, ker javnost čuti, da neke v vseh teh diplomatskih sestankih manjka soglasnosti. Zdi se ji čudno, čemu Rusije ni nobenkrat zraven. In Cunking se je zaradi zapostavljanja Kitajske tudi že pritoževal.

Glavni predmeti razprav

Očividno je, da je bil sestanek v Quebecu povsem Churchillova-Rooseveltova zadeva. Sovjetska vlada je namignila, da nanj niti povabljen ni bila, kar je v jeziku diplomacije resnično, ne pa v pravem pomenu resnice. Kajti dokler bo-

sta vladi Anglije in Zed. držav najprvo sami sklepali, kako naj se uredi to in ono, potem pa oznanjale, da sta o vseh svojih zaključkih Stalina točno obvestili, toliko časa je prisrčnost v diplomatskih odnošajih med njimi izključena. Na konferenci v Quebecu se je šlo radi mnogih stvari. Glavne so bile:

1. Kako se sporazumeti s francoskim odborom v Alžiru, ki mu načeljuje generala Giraud in De Gaulle, z ozirom na upravljanje Francije, ko jo zavezniški okupirajo?

2. Kaj storiti z Italijo, v kateri vre zahteva za strmoglavljenje dinastije in za resnični prelom s fašizmom?

3. Ali je delovni sporazum z Rusijo za povojno ureditev Evrope, Azije in ostalega sveta sploh mogoč?

Seveda, bilo je v razpravi še veliko drugih stvari, a to so bile temeljne točke.

Vprašanje Francije

Glede Francije je zadeva, na kratko rečeno, ta: ali se jo naj prepusti ljudski fronti in s tem socializmu, ali naj se jo otme za kapitalizem, ki jo je imel v pesteh in jo v tej vojni do kraja zapasel?

Angleška vlada je pod pritiskom laboritov v tem sporu med kapitalizmom in socialno demokracijo nekako v osredju, toda ne pa njena vodilna (Nadaljevanje na 4. strani)

Vsi bodimo zastopniki v kampanji za razširjenje tega lista med Slovenci

Proletarec ima blizu 80 zastopnikov v raznih naselbinah; njihov seznam je bil objavljen v prejšnji številki na 5. strani.

Upravnik Pogorelec je v številki z dne 11. avgusta, pod naslovom "Glasovi iz našega gibanja", omenil, da se jih je do onega dne izmed 78 zastopnikov samo še 23 lotilo kampanje za pridobivanje novih naročnikov, ki se je pričela 1. julija.

Poleg teh se je kajpada pridružilo agitaciji dokaj drugih, ki niso označeni v rubriki rednih zastopnikov.

Se mnogo nas je, ki se nismo odzvali. Kaj, če bi nam posebno še ostali redni zastopniki dali dober vzgled in potem pa se jim pridružimo še vsi tisti, ki smo za uspeh te akcije, a dosedaj še nismo bili v nji?

Kdo je že pomagal, je bilo razvidno v prvem izkazu poslanih naročnin in prihodnji pa bo objavljen v naslednji številki Proletarca. V tej je izkaz prispevkov listu v podporo, in pa upravnikova kolona "Glasovi iz našega gibanja".

Marsikdo pojamra, da agitacija za ta list tudi sedaj ni lahka. In je res, da ni. Saj tudi za kapitalistične časopise ni lahka, čeprav razpolagajo v kampanjah za svoje razširjenje s stotisočaki in milijoni dolarjev. Sploh nobeno delo ni lahko samo na sebi.

A če si bomo dali vzpodbude drug drugemu in nadaljevali neglede na ovire, pa bo uspeh sijajen. To pa bo le, če se dela poprimemo vsi, ki imamo vero v načela, ki jih Proletarec oznanja, širi in pa brani pred sovražniki.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Radio Rim plaka nad zrušenjem civilizacije

Operno gledališče La Scala v Milanu je slovelo po vsem glasbenem svetu. Zgrajeno je bilo leta 1776 in imelo 3.600 sedežev. Po nesreči je padlo nanj par ameriških ali morda angleških bomb in tako je ta tempel muze, v katerem se je proslavilo že toliko umetnikov, sedaj kup podrtije.

Komentator v Rimu je rekel po tem dogodku med drugim (citirano iz poročila časniške službe Associated Press):

"Razvaline, ki so nadomestile ta sloviti tempel umetnosti, nudijo zaeno z drugimi porušeni zgodovinski stavbami v soseščini tako grozno žalosten prizor, da človek ob njemu čuti, kot da se je s temi stavbami vred civilizacija sama pogreznila."

Res je to žalostna slika. Milan je v razvalinah. Tisoče ljudi v njemu je bilo ubitih. Enako se godi Turinu, Zenovi itd. Tudi "večno mesto" je bilo parkrat dotaknjeno ne samo z letaki iz zavezniških bombnikov, nego tudi z eksplozivami.

Rim tako "civilizacijo" upravičeno obsoja.

Toda čemu šele sedaj? Kako to, da so uzrli grozote šele ko so roji jeklenih ptičev prihrumeli nad italijansko mesto?

Kdo je bil prvi, ki se je tega barbarskega sredstva na debelo poslužil? Mar ne italijanski letalci, ki so z največjim užitek metal bombe v bežeče, neoborožene množice moških, žensk in otrok v Etiopiji in sipali vanje kroglice iz strojin?

Kdo je v sedanji vojni v Evropi spustil prvo bombo na civilno prebivalstvo? Mar ne nemški letalci, zavezniški Italije, ko so septembra 1939 prihrumeli nad Varšavo in jo velik del spremenili v razvaline in pepel?

Varšava je bila ponos katoliškega poljskega naroda, polna zgodovinskih spomenikov, krasnih cerkva in velikih proletarskih predelov.

Nemške bombe niso iskale kakih posebnih ciljev. Padale so na stanovanja bedne varšavske mase, na cerkve in palače, ki so bile triumf stavbene umetnosti. kakor so slične zgradbe v Italiji in v vseh drugih deželah.

Rimski radio takrat ni tarna, kako človeka boli, ko strmi v kadece se razvaline, in v trupla v njih, ko posluša vpitje ranjenecv in čuti, kako se pod njim in naokrog udara vse, kar je umetniškega in človeškega.

Bili so dnevi, tedni in meseci, ko se je dogajalo mestom v Angliji isto kakor se sedaj Milanu in Turinu v Italiji.

Mussolini se je radoval rušenja Londona in obžaloval, ker ne more v tem podvzetju tudi on sodelovati. Je pa pomagal drugod, kjer so bila "sovražna" mesta bližje njegovim letalcem kakor angleška. Tudi zgodovinski Atenam ni prizanašal.

Časopisi v Italiji in italijanski govorniki v radiu se takrat niso nič zgražali in nihče izmed njih ni tarna, da se civilizacija pogreza. Trdili so pa, da osiše kuje "nov red" za "nov svet".

Stari svet se je čudil, kako Angleži morejo že toliko časa prenašati grozo rušenja vse okrog njih in nad njimi, a komentatorji v Rimu pa so zbijali šale in obetali, da se Anglija spremeni v eno samo veliko grobišče brez križev nad mrtveci.

Vzelo je dolgo, predno so v kulturnem Rimu izprevideli starodavno resnico, da kdor se z mečem bojuje bo z mečem pokončan.

Osiše Rim-Berlin-Tokio je imelo svoj piknik in se radovalo zmage.

Po pijanosti prihaja treznost v Italijo. Pričela je spoznavati svoje zmote šele ko je prepozno.

Rimu ne bi bilo treba tugovati nad smrtnimi krčmi civilizacije, ako bi bil sledil socialistu Matteottiju namesto njegovega morilcu Mussoliniju. Ko so našli nekje blizu Rima Matteottija zaklanega v hosti, je bil to signal, da je nastal v Italiji "nov red" — pričetek "fašistične ere". Civilizacije v tej stari deželi je bilo konec. Nadomestilo jo je ricinovo olje, požiganje, mučenje in pa Liparski otoki.

Kar je "fašistična era" v Italiji 21 let sejala, to sedaj žanje v spoznanju, kako grozni so sadovi politike njenega usahlega dučaja.

Sledeče ni nova resnica

Kapitalizma ni strah pred fašizmom, boji pa se na vso moč organiziranega delavstva in socializma. Volilno pravico in civilne svobodščine je pripravljen dovoljevati le toliko časa, dokler niso njegovi privilegiji v nevarnosti.

Kakšen je zavezniški načrt za preureditev človeške družbe? Ga ni. Pravijo, da naj najprvo zmagamo, potem pa se bomo o načrtih menili.

HITLERJEVA ARMADA je izgubila na vzhodni fronti v minulih šestih tednih sovjetske ofenzive nad milijon mož. Izmed teh je bilo 300,000 ubitih, ostali so ranjeni in ujetniki. Izmed slednjih jih je nekaj na vrhnji sliki. Iz njihovih obrazov je razvidno, da so niso radevoljno podali.

Nekaj pregleda o končani vojni v Siciliji in posledicah za Italijo

Kralj in Badoglio obetata osvoboditev Sicilije. — Osiščne izgube veliko večje kot zavezniške. — Amgot prevzel civilno upravo

Dne 10. julija so udrle na obrežje Sicilije prve ameriške, angleške in kanadske čete. Dne 23. julija so ameriške čete okupirale glavno mesto Palermo in 17. avgusta je padla Messina. Vojne v Siciliji je bilo s tem konec. Trajala je 38 dni.

Važnost otoka

Sicilija obsega blizu 10,000 kv. milj in ima kakih štiri milijone prebivalcev. Njeni največji mesti sta Palermo, z nad 400,000 prebivalci, in Messina, ki jih je imela do te vojne 115,000. Otok sega daleč v Sredozemsko morje, proti Tuniziji in proti angleški trdnjavi Malta. Italijanski letalci in italijanske ladje, posebno podmornice, so angleški pomorski promet med Gibraltarjem in Aleksandrijo skoro popolnoma ustavili vse do angleške in ameriške okupacije francoske severne Afrike in italijanske Libije. Z okupiranjem Sicilije in če zavezniški vzamejo še Sardinijo in Korziko, bo ploveda v tem delu Sredozemlja za zavezniške spet varna.

Z okupiranjem Messine so zavezniške čete prišle tik italijanske celine. Loči ju le dve milji morske ožine in ameriški topovi že mečejo ogenj na italijansko obrežje.

Messina je videla že veliko hušje dni kot pa jih je doživela v sedanji vojni. Potres leta 1908 je porušil devet desetih mesta in 84,000 ljudi je bilo ubitih v razvalinah. Ves svet ji je priskočil na pomoč. Iz Messine izvažajo zelo veliko žvepla, ki ga kopljejo ob vulkanu Etna, citrone in drugo južno sadje, na katerem je ta otok izredno bogat.

Velike izgube osiše

V 38 dneh vojne na tem otoku znašajo italijanske izgube okrog 190,000 mož, nemške pa 30,000, skupaj nad 220,000 mož. Izmed teh je bilo 32,000 ubitih ali pa ranjenih, drugi so ujetniki.

Ameriške, angleške in kanadske izgube znašajo le 21,623 mož (ubitih, ranjenih in pogrešanih).

Iz uradnih zavezniških podatkov je razvidno, da je izgubilo osiše v bojih v Siciliji 1,691 letal, zavezniški pa 274. Dalje je izgubilo osiše 260 tankov, nad 500 topov in velike zaloge municije in drugega orožja ter opreme.

Nemške čete v Siciliji so štele okrog 70,000 mož. Izmed teh jih je bilo blizu 7,000 ubitih in ranjenih, in 23,000 vjetih. Drugim se je posrečilo pobegniti na italijansko celino.

Vrhovni poveljnik zavezniških čet v okupirani francoski severni Afriki in v Siciliji je ameriški general Dwight D. Eisenhower. Roosevelt je njemu ter ostalim zavezniškim poveljnikom čestital, da so "delo prav dobro izvršili".

Italijani o vzrokih poraza

Komaj je nekaj mesecev tega, ko je Mussolini še bahavo izjavljal, da je Sicilija toliko utrjena in pripravljena, da ne bo noben angleški ali pa ameriški vojak mogel stopiti na njeno tla, razen če pride tja v italijanskem ujetništvu.

Vsa italijanska propaganda je prebivalstvu Sicilije zagotavljala, da je invazija na njihov otok nemogoča. A ko je padla Tunizija, italijanski poveljniki svojih utrd niso bili več tako sigurni.

Svoje neuspehe v Siciliji omeričujejo na vse mogoče načine. Pravijo, da so bitko izgubili zato, ker je bila zavezniška armada mnogo večja kot pa osišna, in vrh tega veliko boljše opremljena. Tudi v zraku so imeli zavezniški veliko premoč.

Kralj in Badoglio tolažita

Po umiku zadnjih italijanskih in nemških čet iz Sicilije sta ondodnemu prebivalstvu govorila po radiu kralj Viktor Emanuel in nečelnik vlade maršal Pietro Badoglio. Bodrila sta Sicilijane, naj vztrajajo v tej težki preiskušnji in mu zagotovila osvoboditev izpod sovražnika. Dneva, kdaj se "osvoboditev" dogodi, nista napovedala.

Obema je neprijetno, kar je razumljivo. Enindvajset let "fašistične ere" sta se senčila v Mussolinijevi slavi in paradržala z njim v Rimu in drugih italijanskih mestih, ko je veliki duče gradil Italijo iz države drugega reda v prvovrstno svetovno velesilo, pretel vsaki deželi, ki se bi mu upala stopiti na pot in zares uspeval v bahanju.

Težke posledice

A sedaj pa je Italija kar naenkrat spoznala, da po tej vojni ne bo niti država drugega reda več in da bo odvisna od zmagovitih zavezniških, ki zahtevajo, da se jim preda na milost in nemilost.

Ako to stori, bi bilo zanj to poglavje jako nečastno, kakor je bilo v prejšnji vojni, v kateri je svoji zaveznički Nemčiji in Avstro-Ogrski ne le zatajila temveč je šla v vojno proti njima, ker sta ji London in Pariz zagotovila več plena kot pa sta ga ji mogla obljubiti kajzer Wilhelm in cesar Franc

Jožef. Ako se sedaj strahopetno umakne, kaj bo rekla zgodovina o takem činu? Saj je Italija stopila v vojno ne da bi jo bil Hitler silil vanjo! In ali bi ne bilo sedaj za Italijo sramotno, če pokaže svoji zavezničnici hrbet in kapitulira brez odpora?

To je vzrok, čemu Badoglio in njegov kralj nadaljujeta vojno. Tisti, ki so verjeli, da je Mussolini zato "resigniral", ker hočeta kralj in Badoglio skleniti mir z zaveznički, so se motili. Sicer ne bi oporekala, če bi Italija dobila "časten" mir in pa še kolonije v nagrado. In pa če bi bil s tako spravo tudi Hitler zadovoljen. Toda v Italiji ima tudi on nekaj besede.

Eno je gotovo. Mussolini je mislil, da ustvarja novo rimsko cesarstvo. velesilo prvega reda, pa je bilo vse tisto kakor mehurček iz milnice.

Sicilija pod novo upravo

Civilno upravo nad Sicilijo je po zavezniški zasedbi prevzel AMGOT (Allied Military Government of Occupied Territories). Ameriško vrhovno poveljstvo ima skupno z državnim oddelkom in z uradom za vojne informacije posebno šolo v Charlottesville, Va., kjer se odbrani učenci vežbajo za upravljanje okupiranih krajev. V Nemčiji pravijo takim uradnikom "gauleiter". Kaj pomenijo, to so Slovenci na štajerskem in Gorenškem v tej vojni brdko izkusili. In vsi drugi okupirani narodi.

Zavezniški pravijo, da njihovi uradniki v okupiranih krajih ne bodo nastopali po nacijskih metodah, temveč človeško.

Vendar pa se radi njih pojavlja v tej deželi že precej kritik, pa tudi v Angliji. Delavski politik Aneurin Bevan piše v Weekly Tribune v Londonu, da ne bo dobrih posledic, če bodo Zedinjene države in Anglija sile v Evropo s svoje strani z AMGOTom, Rusija pa z druge strani s svojimi osvobodilnimi oddobi.

Kot znano, se vežbajo v omenjeni šoli za AMGOT uradniki, ki naj bi prevzeli civilno upravo tudi v Nemčiji, kadar bo okupirana. Ali bo Rusija to dopustila, vprašuje Bevan in odgovarja, da skoro gotovo ne, saj ne brez sporazuma in sodelovanja.

Liberalni krogi v tej deželi se boje, da bo ameriški del AMGOTa podpiral povsod konservativce, kot je ameriška oblast to storila v francoski Afriki in darlanizem še vedno podpira.

Politika po starem

V Siciliji je AMGOT ljudstvu razglasil, da stari italijanski zakoni ostanejo v veljavi, razen v kolikor se križajo z interesi in varnostjo okupacijske oblasti. Razveljavljeni pa so takozvani rasni zakoni, sprejeti proti Židom, ki pa v Siciliji niso dosti pomenili, ker Židov tam ni. Fašistična stranka je razpuščena in ukaz okupacijske oblasti je, da se novih strank ne sme ustanavljati, dokler ne pride čas za to.

Enako odredbo je izdal v imenu vlade in kralja za vso Italijo maršal Badoglio. Torej v tem med AMGOTom in vlado v Rimu ni razlike.

Svobodnega časopisja ni v Italiji nikjer in ga tudi v Siciliji ne bo "for the duration". V okupirani Siciliji kot v Italiji je ostalo v uradih prejšnje uradništvo. Le najvišji so bili nadomesteni z drugimi, toda ne z demokrati.

V Italiji imenuje vse župane, okrajne načelnike in druge višje uradnike vlada. Vsi so morali biti fašisti in so tudi sedaj, ker z razpustom stranke človek še ne postane demokrat.

Sodelovanje s cerkvijo

AMGOT je v Siciliji v smislu svojih odredb s prejšnjimi uradniki pripravljen delovati, posebno še s cerkvijo. Ker o pozicija ni dovoljena, ne svoboda tiska niti v "omiljeni" obliki, to pomeni, da ostane politična kontrola v rokah tistih, ki so pod prejšnjim režimom pomagali dušiti demokracijo in zatrti civilne svobodščine. Ker političnih organizacij ni, je naravno, da vlada še vedno prejšnja stranka, čeprav je "razpuščena". Kajti ljudje so isti kakor so bili.

Demokratski elementi se na ta način ne bodo mogli uveljaviti, ker je proti njim uradništvo in pa duhovščina, ki je v Italiji skoro vsa zelo konservativna in v večnem strahu pred socializmom, ki se bo spet povzpela na noge, če se v Italiji politične svobodščine znova uvede.

AMGOT torej nima prav lahkega dela, tudi če bi bili njegovi uradniki res izvežbani zanj tako kot potrebno. Kako naj človek kje iz Amerike v svojem novem uradu v Siciliji ve, kdo je "demokracija", in pravičen in s kom naj sodeluje in s kom ne? Zato bodo v vseh zamotanih lokalnih zadevah obveljali nasveti duhovščine, česar AMGOT nič ne skriva. Ko je prišel angleški poveljnik general Alexander v Palermo, je bila njegova prva pot k ondodnemu kardinalu.

Profesor Gaetano Salvemini, Carlo Sforza, italijanski socialisti in drugi liberalni Italijani v Ameriki uče, da bo mogoča Italija napredovati šele kadar se država razporeči s cerkvijo in postane demokratična republika. Pod našo okupacijsko oblastjo pa so bo cerkev v nji prej utrdila kakor oslabil. Kajti nihče bolj ne ve, kaj pomeni politična moč, političen vpliv in veljavo kot katoliška cerkev, pa bodisi v Italiji, v Ameriki ali kjerkoli.

Purani bodo za vojake v prvi vrsti

Vojni odbor za prehrano je odločil, da se puranov letos ne sme prodajati civilnemu prebivalstvu toliko časa, da dobi armada svojo kvoto tega simbola, ki širi svoj prijetni vonj z ameriških miz na Zahvalni dan. Za vojaštvo je določenih 10,000,000 funtov puranov. Ta kvota je določena za ameriške vojake izven naše dežele, poleg tega pa bo treba milijone funtov za vojake v tukajšnjih taboriščih. Kar bo puranov ostalo, bodo na razpolago ostalemu prebivalstvu.

Črnci zahtevajo konec zapostavljanju

Nedavno so imeli črnci v Chicagu velik demonstrativni shod, na katerem so zahtevali, da naj družba poučilenih in naduljenih železnice v tem mestu začne najemati tudi črnce v službe. Do sedaj je uposajala samo belokožce.

Enako zahtevo so črnci nalogili na unijo delavcev cestne železnice.

Seja kluba št. 1 JSZ

Chicago. — V petek 27. avgusta ob 8. zvečer bo v SDC redna seja kluba št. 1 JSZ. Po poročilih raznih odsekov in tajnikovem poročilu o stanju kluba bo razprava o značaju in nameni prošle konference med Churchillom in Rooseveltom v Quebecu, o taktiki sovjetske vlade in o raznih drugih sodobnih problemih. Tudi o delovanju SANSa bo poročano.

Armada "birokracije"

V civilni službi ameriške vlade je sedaj nad tri milijone uslužbencev, v prejšnji vojni pa jih je bilo 917,000.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

XIV. IZKAZ

Hermine, Pa. Po \$1: Math. Marovich (Greensburg), Anton Rosenberg (Ambridge), Anton Zornik in Anton Chater (Pittsburgh); Louis Bartel (Strabane) 50c, skupaj \$4.50. (Poslal Anton Zornik.)

Chicago, Ill. Frank Zaic \$3.00. (Izročil Frank S. Tauchar.)

Cicero, Ill. Frank Podlipiec \$2.

La Salle, Ill. Leo Zevnik \$2.25.

Chicago, Ill. Frank Bizjak \$2.72.

Moon Run, Pa. Federacija SNPJ za zapadno Penn. \$5; nabrano med zastopniki na seji iste \$13.65, skupaj \$18.65. (Poslal Jacob Ambrosich.)

Waukegan, Ill. Terezija Skala \$1.

Grosse Pointe Wood, Mich. Frank Oblak \$5.

Cleveland, O. Po \$1: Louis Hrvat in Ančka Zarnick, skupaj \$2. (Izročil Edward Tomšič.)

Berkley, Mich. Peter Benedict \$25.

Chicago, Ill. Po \$1: Milan Medvešek, Sgt. Ray Travnik, Mirko Kuhel, Frank Bizjak in Joseph Oblak; Andrew Vidrich \$2, skupaj \$7. (Nabral po sestanku v Slov. del. centru Chas. Pogorelec.)

Cleveland, O. Josephine Jeglich \$2. (Izročila Josephine Močnik.)

Cleveland, O. Po \$5: Camilus Zarnik in Josephine Močnik, skupaj \$10. (Izročila Angela Zaitz.)

Chicago, Ill. Andrew Grum Jr. (Detroit); \$25; John Olip, Clarendon Hills) \$5; Fred Malgai (Peru, Ill.) \$2; Frank Vratarič (Luzerne, Pa.) \$1, skupaj \$33. (Izročil Frank Zaitz.)

Johnstown in okolica. Anton Mele \$2; po \$1: Jacob Gabrenja Jr., Peter Bukovec in Paul Less; po 50c: Jacob Rupert in Joseph Zupan, skupaj \$6. (Poslal Frank Cvetan.)

Northville, Mich. Joseph Kotar \$5.

Clarendon Hills, Ill. Joško Oven \$3.00.

Kokomo, Ind. John Petkovešek \$1.

Pasadena, Calif. Michael J. Reading \$2.

Pueblo, Colo. Ludwig Yoxey \$2.25.

Cleveland, O. Frances in Jack Selan \$5; po \$2: Vinko Levstik in John Zaitz, skupaj \$9. (Poslal John Krebel.)

Burgettstown, Pa. John Pirih \$1.

Cleveland, O. Frank Barbič \$1. (Izročila Angela Zaitz.)

Indianapolis, Ind. Louis Sasek \$2.

Girard, O. John Kosin \$2; po \$1: Joe Sikyta in Anton Dobrovolc; po 50c: Mat. Masle, George Dobrovich in John Yakely, skupaj \$5.50. (Poslal John Kosin.)

Piney Fork, O. Frank Robnik 25c.

(Poslal Nace Zlemberger.)

Buhl, Minn. Rudolph Kovačič \$1.

Fontana, Calif. John Pečnik 75c.

Skupaj \$157.87, prejšnji izkaz \$993.15, skupaj \$1,151.02.

Tole mi ne gre v glavo?

Ker Rusija, ki o vojni nekaj ve, trdi, da je "druga fronta" mogoča in izvedljiva, čemu v Angliji in v Zed. državah razlagajo, da ni še mogoča?

POVESTNI DEL

MISKO KRANJEC: ZA SLUŽBO

(Nadaljevanje.)

"Za en sam trenutek je nekaj blisknilo v njenih očeh, preden pa se je zganila, preden je odprla usta, da bi kaj rekla, se je že pomirila.

"Zakaj bi mi kaj podarili?" Tudi to je rekla tako strano mirno, toda Ignacijo je bilo vendarle neprijetno.

"Ampak, Rozina," je vzklilnik nemirno. "Zakaj ta večna spraševanja. Ti vedno samo sprašuješ: Zakaj!" Za trenutek je pomolčal. "Hotel sem ti nekaj malega podariti za spomin... za tiste lepe dneve, ki so bili nekoč. Vidiš, razideva se. Morda nikdar več ne bo prilike, da bi se ti kako odločil. In jaz vendar čutim do tebe veliko hvaležnost — Mnogo si mi dala."

Spet ga je pogledala. "Zakaj bi se mi oddolževali? Saj mi niste prav nič dolžni... ničesar vam nisem dala."

Nič več ni imel povedati. Topo je sedel poleg nje, ponizno, osramočen. Saj ona ni vedela, da ga je ponižala, tega ni hotela. Potem ne bi sedela tako mrtvo poleg njega, potem bi se veselila. Še se je ozrl po njej, in zdaj ni odmaknil oči. Kakor rahla groza ga je obšla pred njo: Ta večni, brezupni mir, ta življenjska hladnost, ki se ne briga za nič na svetu, ki je prav nič ne more vznemiriti, ta strašna podoba jeseni na ravnini z mrzlim dežjem. Ali je njena duša mrtva? Ali je sam ubil njeno dušo? Ali je greh, kar je imel z njo; to je: ali je njegova krivda velika in jo je treba popraviti?

Taka je bila vendar tudi prej, in morda ga je s tem svojim mirom, s to veliko, brezmejno vdanostjo privlačevala nase. Saj je bila lepa, to je res, to za lepoto ga ne bi nikdar mogla tako dolgo prikleniti nase. In zdaj bi se lahko vprašal: Ali bi bil zadovoljen z njo, če bi jo poročil? Kaj bi mu lahko dala ta ženska? Z neskončno potrpežljivostjo bi prenašala vse, kar bi jo doletelo, bila bi mu hvaležna do skrajnosti, prav tako ponižna, delala bi vse življenje s tisto posebno zavestjo dolžnosti do dela, ki jo imajo redki ljudje. Zase ne bi potrebovala ničesar. Saj tudi doma ni nikdar matere prosila ničesar. Kadar je kam šla, ji je mati nekako vsilila denar, da bi si kaj kupila. Pa ni nikdar vsega potrošila, zvečer je materi vrnila.

In otroke bi vzgajala. Otroke je imela po svoje rada. Ko je rodila, sicer ni kazala tistega velikega zunanega veselja, kakor ga kažejo vsi otroci, toda ko je otrok umrl, jo je našel doma v krčevitem jok. Otroci so bili njena lastnina, edina lastnina, ki jo je ona imela. Te skromne lastnine, ki bi ji bila morda samo v bridkosti in težkoče v življenju, se je ona vendar tako neizrečeno veselila.

Odprija je dežnik, ker je začelo deževati, in ga dala Ignacijo. Druga je hotela odpreti zase.

"Saj nama bo eden dovolj," je rekel in zaprl njenega. Pomaknil se je k njej z nasmehom: zdaj se ni mogla odmakniti. Ni se uprla, zato ker je menda tudi to smatrala za dolžnost. Ah, te strašne, večne dolžnosti! Topo je buljila predse po cesti, ki je postajala blatna. Še niže se je sklonilo nebo nad njive. Redki ljudje, ki so delali po njivah, so opravljali dalje delo nemoteno. Krave so se pasle po vrtnicah, kakor da ni dežja. Cesta pa se je bližala kraju: kmalu bo utonila v Goličavi in se pojavila šele na oni strani. Toda Ignacij in Rozina se ne peljeta dalje. Tu je njun cilj, njun dom.

In zdaj se je Ignacij spomnil, da mu je obljubila, da mu bo povedala nekaj posebnega, preden prideta v Goličavo.

"No — kaj je zdaj tisto, kar si mi hotela povedati?"

Čutil je, kako se je njeno telo zganilo. Ozrla pa se ni po njem. Gledala je dež ali Goličavo pred seboj, ali pa je tako buljila predse.

"Na — ali mi hočeš povedati?"

"Jezni boste," je dejala čez čas. "Saj je neumno, ampak kaj nam napravim? Moram vam povedati. Bolje prej, kakor slej." Prej ni bil toliko razveden. Mislil je pač, da mu hoče povedati, kako žal ji je, da jo je zapustil. Zdaj se je zgrozil, ker je slutil, da mu ima povsem nekaj drugega povedati. Vprašati skoraj ni mogel. Tudi ni bilo potrebno, sama je izpovedala:

"Otroka bom spet dobila." Troho več čustva je izražal njen obraz ob teh razodetju, kot prej. Ignacij Koren tega ni opazil, ker se mu je zvrtele v glavi. Topo je buljil v njo, in bilo ga je groza.

"To sem Vam morala povedati," je rekla, ko je še molčal. Ni se obrnila k njemu. Ni iskala pomoči, tudi ni ničesar prosila.

"Nemara pa se motiš, Rozina," je naposled iztisnil.

"Ne," je odmajala. "Nič se ne motim."

Molčal je. Ves se je skrušil. Na razpet dežnik je udarjal dež, kobila je enakomerno udarjala s kopti ob tla, koleasa so škripala. In nedaleč je ležala Goličava, kmečke hiše, krite s slamo in z opeko. Golo drevje je spuščalo veje na cesto; povsod pa je bil svečan, velik jesenski mir. Ignacij je molčal. Nič ni mogel povedati. Povrhu pa sta že zavila med hiše. Komaj je Ignacij opazil prijetno domačnost, ki je bila razpredena po Goličavi. Otroci so pritiskali debele umazane obraze k steklu v oknih in zrlili na cesto, na voz.

"Zakaj se je to zgodilo, Ro-

zina?" je še dahnil Ignacij. Ni hotel odgovora, in tudi bi ga zastoj pričakoval. Rozina je trdo molčala, njene hrapave roke so ležale na odeji, s katero sta bila odeta po nogah, rosa je padala na te roke, bile so vlažne, pa jih vendar ni skrila pod odejo.

Zakaj se je to zgodilo, je občutil samo Ignacij. In zdelo se mu je, da se ne pelje domov, temveč nekam po svetu, v nepoznan kraj. Zato se pelje v ta nepoznani, tuji kraj, ker nima več smisla živeti med ljudmi, med znanji in prijatelji. Pri njem pa sedi eno samo bitje, bitje, katero sovraži, katero zaničuje, katero pa vendar prav toliko ljubi kakor sovraži.

Mati je stala na pragu, stara in slabotna, z ovelim obrazom, nekam negibna. Rozina je odvedla konja v hlev, on pa je vzel svoj koveč in stopil k materi ter ji ponudil roko. Njene brezbarvne, skoraj vodene oči so bile takisto mirne kakor Rozinine, in tudi njo je obdajal tisti čudoviti mir, ki je ležal na Rozini in ki je naposled ležal na vsej pokrajini, na meglemen nebu, na drevju po vrtni in na hišah ob cesti.

Ne, tu ljudje ne znajo ljubiti, ga je obšlo, tu ne znajo biti pristrani, prijetni, morda niti ne znajo sovražiti, in to je najstrašnejše. Ignacij bi vendar hotel, da vsaj sovražijo, če že ne morejo ljubiti.

Pa niso sovražili. To je sprevidel, ko sta sedela v sobi za mizo. Soba je bila prijetno topla in Rozina je še dalje kurila v peči, ko je Ignacij poiskala čisto perilo, da bi se preoblekel. Tudi ji je mati naročila, da skuha čaj.

Mati je sedela za mizo; obležena je bila v kmečko, temno in skromno obleko. Roke z dolgimi prsti so počivale, ena na kolenu, druga na mizi. Obrnjena je bila proti Ignaciju, poslušala je, da ji kaj pove.

Za vse se je zanimala.

Takšna je bila vedno: kadar se je Ignacij vrnil, je sedla z njim za mizo in potem je hotela vsaj nekaj slišati, dokler on naposled ni povedal: Utrujen sem, rad bi malo počival. Zdaj tega ni storil. Namenil je nekaj dni materi in svojemu domu, da se tako rekoč poslednjič poslovijo od vsega.

Zato je na njem ležala rahla zadrega, zlasti jo je povečalo še Rozinino razodetje. Prej je imel tako malo skrbi, da se ni bal, da bo vse dobro opravil. Opravičiti se je hotel materi in Rozini in potem oditi v službo. Zdaj je postalo opravičevanje tako malenkostno, da ni bilo vredno nanj misliti. Zdaj je pred njim ležala mnogo mučnejša stvar: urediti z Rozino. Treba bo nekaj ukreniti, tako vendar ne more ostati vsa zadeva! Spomladi se bo oženil s Slivnikovo. Kaj bi bilo potem, če bi izvedela, da mu je doma dekla porodila otroka!

Ne, to se ne sme zgoditi. Materi je bil že poleti povedal, da jeseni dobi službo. Tudi ji je bil namignil, da se bo skoraj moral poročiti. O zaročki ni vedela ničesar.

"Kako dolgo ostaneš pri nas?"

"Počakati moram, da dobim dekret za službo," je odvrnil. "Izvedel sem, da bo v nekaj dneh tu. Potem moram iti."

Mati je kimala. "No, samo da dobiš službo."

"Službo bom zdaj imel," je prikimal. "Samo poročiti se bom moral."

(Dalje prihodnjik.)

"PODAJANJE MUNICIJE" je v kritičnem momentu ena najvažnejših spretnosti. Včasih odpovedo vsa druga sredstva, pa mora material iz rok v roke do onih, ki napadajo ali pa se branijo. Gornje je slika, ki prikazuje, kako si morajo vojaki v boju pomagati na vsesortne načine.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Za časa polletne seje gl. odbora SNPJ 12. t. m. smo imeli v Slovenskem delavskem centru zelo uspešen sestanek z zunanjimi odborniki SNPJ, katerega se je udeležilo tudi lepo število čikaških sodrugov in somišljenikov. Razprave so se sukale v glavnem kako poživiti naše gibanje ter privesti sedanjo kampanjo za 1000 novih naročnikov Proletarca v uspešen zaključek. Uvodno besedo je imel podpisani, zatem pa se je razvila splošna diskusija. Pozvani so bili vsi zunanji gosti, da izrazijo svoje mnenje o stvari. Vsi so izrazili potrebo obstojanja takega lista kot je Proletarec ter obljubili svoje sodelovanje v tej kampanji. Obljuba dolga, so rekli večini, pa pričakujem, da jo bodo vsi, ki so jo podali, tudi izvršili.

Poglejmo, kako smo bili aktivni zadnjih par tednov.

Začnem spet z našo naselbino. Ne zato, da bi ji hotel s tem dati prvenstvo, pač pa je tako naneslo, da so po zadnji objavi te kolone prvi prišli z naročninami in drugim Čikažani, in sicer: Frank S. Tautchar je dobil še dve novi in dve obnovljeni naročnini. Ch. Pogorelec 4 nove naročnine in \$7 v tiskovni sklad, ki jih je zbral po sestanku v Centru 12. avgusta. Frank Bizjak še eno novo naročnino, provizijo pa dal v tiskovni sklad. John Chamaraz še dve novi in Frank Zaitz 4 obnovljene in \$33 v tiskovni sklad, ki so jih prispevali nekateri glavni odborniki SNPJ. (Izkaz na drugem mestu v tej številki.)

Anton Zornik iz zapadne Penne je poslal 3 nove in 20 obnovljenih naročnin, dva oglasa za koledar in \$1.50 v tiskovni sklad.

Louis Barborich, Milwaukee, kljub svoji zaposlenosti poagira za Proletarca kadar le utegne. Poslal je dve novi in dve obnovljeni naročnini. Christina Podjavoršek tudi dve novi z obljubo, da se še oglasi. V kratkem pričakujemo poročila o agitaciji tudi od Ahke Puncer iz West Allisa, Wis.

Iz Clevelanda je poslal eno novo in 4 obnovljene naročnine John Krebel in \$9 v tiskovni sklad. Josephine Močnik je poslala dve novi naročnini ter \$7 v tiskovni sklad. \$2 je prispevala naročnica Josephine Jeglich, \$5 pa sta dala sama s soprogom Johnom. Enako vsoto je prispeval tudi Camilus Zarnick.

Ko bi bili vsi zastopniki tako aktivni v pridobivanju novih naročnikov kot je Jack Measec v North Chicagu. bi bili mnogo bližje našemu cilju. Poslal je nadaljnjih 8 novih naročnin, prej pa 20, ali 28 vseh skupaj. Prvovrsten rekord.

Frank Cvetan iz Johnstownskega, okrožja v Penni je po-

slal 4½ naročnine in \$6 v tiskovni sklad. Kakor marsikateri zastopnik, potrebuje tudi on pomoči od ostalih zastopnikov v okrožju. Sodrugi, dajte mu jo!

Anton Shular se je oglašil oni dan v uradu, vzel zalogo članskih znamk za klub št. 21 JSZ ter izročil dve obnovljeni naročnini.

Peter Benedict, Berkley, Mich. piše: "Ker vam za enkrat ne morem pomagati v tej kampanji z novimi naročniki, vam pošiljam \$25 v tiskovni sklad Proletarca. Za oglase v koledar bom storil kolikor pač mogoče, toda radi zaposlenosti z mojo obrtjo ne bom mogel storiti toliko kot druga leta." Radi verjamemo, Peter, in veseli bomo, da boš storil kolikor ti bo čas dopuščal. Enako vsoto tiskovnemu skladu je prispeval Andrew Grum Jr. iz Detroita. Poskusil bo dobiti tudi kak oglas za koledar.

Zdaj pa pride na vrsto zopet naša zapadna metropola, Pueblo, Colo. Od tam je namreč poslal 6 novih naročnin Ludwig Yoxey, provizijo pa poklonil tiskovnemu skladu. Pravi, da delo z novimi naročniki tam še ni končano. Bo še poskusil svojo srečo z njimi. Mene to veseli in se ne bom prav nič jezil, ako me prekosijo, ko sem bil še sam Proletarčev zastopnik tam pred prvo svetovno vojno. Takrat je imel Proletarec v Pueblu okrog 70 naročnikov. Prvo polovico tega števila je domalega dosežena in če se doseže še druga, bo to triumf napredne misli v Pueblu in morda prepoved našega gibanja med Pueblčani. Kot sem že prej enkrat omenil, naj mu še ostali naši somišljeniki pomagajo, pa ne bo težko doseči tega cilja.

Anton Gorenc, Springfield, Ill., je obnovil svojo in svoje stare matere naročnino, ki živi v Fort Smithu, Ark.

Od John Tanceka iz Girarda, O., ni bilo slišati že precej časa. Nedavno se je spet oglašil ter poslal 2 novi in 4 obnovljene naročnine ter polno vsoto zanje. Pravi, da bo pomagal tudi z nabiranjem glasov v koledar.

Zadnji teden smo poslali o pomine o potekli naročnini v one kraje, kjer nimamo agilnih zastopnikov. Prva dva, ki sta se odzvala z obnovo naročnine sta bila Frank Kovačević, Depue, Ill., in John Petkoviček, Kokomo, Ind. Slednji je poslal tudi dolar v tiskovni sklad, kot je že njegov običaj.

V prihodnjih desetih dneh, ali v par tednih pričakujemo, da se tudi ostali naročniki, ki so prejeli opomine, odzovejo z obnovo naročnine. Kómur mogoče, naj pridobi tudi svoje prijatelje in znanke, da se naroče na Proletarca.

Končam z željo, da bi bila

prihodnja dva tedna še bolj uspešna za našo agitacijo kot sta bila zadnja dva. Pri tem je potrebno, da začno z agitacijo še ostali naši somišljeniki po naselbinah, ki se dozdaj še niso odzvali. S skupnimi močmi nam ne bo težko doseči našega cilja.

UNIJE V TEŽKIH SKRBEH PRED NAVALOM REAKCIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jih v javnosti slikati za "nepatriotične", in ko bo vojne konec, pa bodo razmere za njih pogin ali saj za shranje že pripravljene.

AFL o vprašanju brezposelnosti

Ne samo CIO, tudi AFL se prav tako briga za stvari, ki prete unijam in delovnemu ljudstvu v splošnem. Enako ali pa še bolj aktivne so zoper reakcionarne naklepe trgovske komore in zveze industrialcev posebno unije železničarjev.

Napaka vseh unij je le v tem, da se branijo poseči v ekonomsko-političen boj samostojno. Vodstvo AFL na primer poudarja, da ko bo vojne konec, bo v par mesecih 12 milijonov brezposelnih, velika preseljevanja in zmeda. Nobena oblast pa se ne briga, da bi kaj določnega planirala in imela načrt za omiljenje teh neizogibnih socialnih potresov pripravljen. Je tako kakor je bilo pred zadnjo krizo. Ljudje udarce začutijo šele ko padejo nanje. Da pa se bi kaj pripravili proti njim v naprej, zato pa nimajo zanimanja, ne časa. Kriz je, ker dogodke tudi vsespolti pozabijo.

Vendar — vsi zadnje krize le še niso pozabili. Ker poznajo vzroke, delujejo, da se take katastrofe več ne dogode. Unijsko gibanje se spreminja tudi v delavsko politični pokret, dasi jako počasi.

MALO DROBIŽA

John Chamaraz, Chicago, Ill.

Iz Berna v Švici prihaja v svet mnogo novic, ki so največkrat tako polne lukenj kakor švicarski sir. Ena nedavnih vesti iz Berna se je glasila, da je Hitler izključil iz svoje stranke svetovno znanega nemškega bankirja Hjalmarja Schachta. Če je bilo tisto poročilo resnično, je to znamenje, da je Hitler postal zelo mehkosrčen. Drugače bi ga postavil ob zid, ali pa ga kar v postelji ustrelil, kakor je to počel v svoji prvi veliki čistki.

Ne odobravam umorov. Ampak dr. Schacht jih je veliko povzročil. Sodeloval je z nacijo in v rešitev kapitalistov. Bil je maček, a če ga je sedaj Hitler potisnil ob zid, je izprevidel, da so tudi drugi naciji mački. Kapitalisti so ga slovlili za najboljše finančnika na svetu in pomagal je Hitlerju priti na krmilo z dokazovanjem, da nemški gospodarski red potrebuje tako osebo kakor je A-

dolf. Schacht je potem v bankirskem svetu v Nemčiji, in pa v Londonu, New Yorku in Parizu veliko pomenil. A bitko je vzlic temu izgubil, ker je Hitlerja posvaril, da naj ne dreza predaleč v vojno.

Kabinet v Italiji je do 25. julija pomenil zgolj eno osebo. Rekli so ji "duče" ter se ji klanjali in ji prirejali ovacije. Dne 25. julija pa je duče "strmoglavil" in se dal zapreti ali kar že, da ga ne dosežejo tisti, ki so mu dvajset let prirejali ovacije. Še bolj pa se boji onih, ki jih je mučil.

Ne mine skoro teden, da ne bi čitali o kakih velikih aeroplanskih nesrečah. Dne 29. julija je bilo v dveh bombnikih, ki sta padla na tla na vežbališču v Texasu, 20 vojakov ubitih. Meseca junija je treščilo na tla vojaško letalo osem milj od mojega doma in dvanajst vojakov je izgubilo življenje v nje. Nedvomno mora biti vsak pilot dobro izvežban, predno se mu prepusti odgovornost obratovati letalo, pa bodisi v civilni ali vojni službi. Priznam tudi, da se na potovanju v letalih ravno tako lahko ubije kakor na čikaških ulicah v avtnih nezgodah. Nekaj pa je v letalstvu vendar narobe. To je doznal tudi Trumanov kongresni odbor, ki je obdolžil prizadete firme izdelovanja defektnih letalskih strojev. Wright Aeronautical Corp. v Locklandu, O., je ena izmed grešnic in Trumanov odbor je predložil dokaze. Da bi take preiskave res tudi kaj pomagale, ne se samo poročalo o njih in nato pa se pozabilo nanje.

Velik del sveta sedaj strada ne samo ker mu primanjkuje kruha, temveč tudi zato, ker mu primanjkuje poročil o zaveznikih ciljih današnje in bodoče svetovne demokracije.

Znanstveniki trdijo, da se je življenje na svetu pričelo v toplih vodah. Well, well, torej smo spet tam od kjer smo prišli! Ali ne?

Moje mnenje je, da bo vojne proti fašizmu v Evropi konec predno bo letošnje jesen listje odpadlo. Upam, da se ne motim.

Tudi upam, da z zmagami v Italiji ne bomo delali napak o kakršnih se še sedaj razpravljajo, ko so naše čete udrele v Afriko. Tam smo priznali Darlana, ki je veroval v fašizem, ga propagiral in uvajal. Še predno so naše čete invadirale Sicilijo, so nam gotovi zavezniki propagandisti pravili, da Dino Grandi, Gaellazzo Ciano in Pietro Badoglio niso prenapačni ljudje, ker bodo svojega dučega, kadar jim bo prevročje, zavrgli in ustanovili novo vlado.

Tako se je tudi zgodilo. Če je cilj združenih narodov samo zmaga nad Mussolinijem in Hitlerjem, ne pa za svetovno demokracijo v pravem pomenu besede, no, potem le tratimo čas, ker naciji in fašisti so ta dva pripravljene žrtvovati, ne pa svojega sistema. Če ga jim odobrimo, je lahko vojne kmalu konec, pa tudi Hitlerja in Mussolinija, a njun sistem bo ostal. Če pa smo res za demokracijo, tedaj naj padejo z njima vred tudi drugi stebri fašizma in dajmo ljudstvu priliko, da si ustanovi svojo vlado. Bomo videli, kako se bo stvar razvijala v Italiji.

Ker je papež nezmisljiv in podpiral v svoji visoki dostojanstvenosti fašistična stremeljenja v Italiji, v Mehiki, Spaniji, Avstriji in drugod, morda ostane tem principom zvest toliko časa, da se fašistična baraka popolnoma potopi.

Ameriška armada v Angliji

Koliko šteje ameriška armada v Angliji, je vojna tajnost. A je nedvomno že jako velika. Skupno z angleško tvori več milijonov mož. V Rusiji vprašujejo, čemu se tolikšna sila ne spusti v vojno, da bi pomagala reči armadi Hitlerja toliko prej poraziti.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

L'Action, katoliško glasilo v Quebecu, je v uredniškem članku razveselivo poudarilo, kako katoličane v tem starem francoskem katoliškem mestu veseli, da se Stalin na konferenco z Rooseveltom in Churchillom ni odzval, ako je bil res povabljen, in še bolj pa ga veseli, če sploh povabljen ni bil. Morda kaj sumi. Kajti kdo ve, kakšne so bile te diplomatske spletke! Čemu sploh va- biti ruske "brezbožnike" v mesto, o katerem naprej vedo, da v njemu ne bodo "dobrodošli"? Diplomacija je silno mu- hasta stvar in morda je bil se- stanek v Quebecu preračunan namig Moskvi, kaj in kako, če se bo še obotavljala in ignorirala vabila.

Kaj je s Finsko? Je tam še vojna, ali je ni? Ako je še, je iz časopisja v zadnjih par me- secih skoro izginila. Le tu pa tam se jo omeni, a o bojih od- tam ni več poročil. Finska je vojno izgubila, Zed. države in Anglija pa posredujejo, da se Moskva s Finci sporazume, jim prizna neodvisnost in sklene prijateljstvo z njimi. Finci so za tak predlog. Kaj si misli o tem vlada v Kremlinu, ni še znano. Vemo le, da ima Rusi- ja zaenkrat dovolj posla na vzhodni fronti, pa je na posre- dovanje iz Washingtona in Londona nehala napadati Fin- ce, finske čete pa ji vračajo z enakim merilom.

Clevelandski podžupan ali karkoli ga že imenujejo, je na- slovil v Ameriški Domovini z dne 17. avgusta odprto pismo delničarjem Slovenskega de- lavskega doma na Waterloo Rd. On je bil domov predsed- nik in pa glavni promotor zgraditve kegljišča v omeje- nem domu. Radi tistih keglja- ških alej in takih stvari je na- stalo veliko špetira in v njemu je zmagal sedanji županov taj- nik na celi črti. Dobil si je s tem zaupanje in priznanje kot še malokdo med clevelandski- mi Slovenci. Šlo je vse dobro nekaj let. Potem pa je ta mož najel drugo alejo na svojo ro- ko sebi v prid, kar bo več ali manj udarec za SDD. In nato še njegov drugi udarec na u- pravo SDD in v V. Coffa — well, to niso majhne stvari! Vseeno, tisti, ki so od predse- dnika SDD več pričakovali, so mu zelo zamerili, ker je šel poleg svoje uradne službe še v kegljaški biznis in nato pa u- daril po direktoriju SDD in s tem podrl nekaj opek, ki jih je on pomagal postaviti. Am- pak fant je sedaj vplivna gla- va in lahko vadija ter dela po svoje, in pa nagaja, če hoče.

Spanski diktator išče zave- tja pred svojim ljudstvom v ameriških in angleških vladnih krogih. In ga je tudi že veliko dobil, ne šele od kar je padel njegov ljubljeneec Mussolini, temveč že prej. Angliji in Ameriki pravi, ali boste imeli mene in moj fašizem, ali pa komuniste v Španiji! Cerkev in pa imoviti sloj v Angliji in A- meriki se boji socialnega pre- vrata v Španiji, zato naj se ji fašizem ohrani, čeprav se bo- jujemo za demokracijo. Sicer pa smo nekaj sličnega doživeli že v prejšnji vojni.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicaga) in Kanado \$6.00
na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Herbert L. Morrison, ki je v angleški delavski stranki po- menil veliko več dokler ni po- stal član vlade, kakor pa po- meni sedaj, zahteva, da naj v angleškem šolskem sistemu razlika med razredi izgine. Dosedaj je bilo tako, in je še — da so višje šole na Angle- škem zgolj privilegij bogata- škinih otrok. V marsikatero se otroci "navadnih" ljudi niti vpisati ne morejo, čeprav ima- jo njihni starši denar, ker so brez aristokratskega zaledja. Morrison hoče, da če se misli Anglija razviti v res demokra- tično deželo, mora odpreti pri- ložnosti za višjošolsko izobra- zbo ne samo otrokom bogata- šev, nego tudi deci delavcev in malih kmetov. Njegovi argu- menti drže, a uveljavljeni bo- do po njegovem mnenju šele, kadar bo delavska stranka močna zadosti, da bo poslala otroke bogatašev v šole revnih, namesto, da bi le nekaj dija- kov iz revnih družin dobilo s pomočjo štipendij prostor v šol- lah bogataških otrok.

Edvard Beneš ni bil še v Mos- kvi, kamor je bil namenjen, ko je bil zadnjič tu na obisku pri Rooseveltu in njegov gost. Sedaj so razni komentatorji le pritirali zadevo na dan in ugo- tovlili, da se je premislil na "način angleške vlade", češ, "mar ti je res treba k Stalinu, in počemu?" Zamejne vlade v Londonu se morajo ravnati po vetru londonske in ameriške vnanje politike, kar Moskva ve. Zato tam tudi ustanavljajo osvobodilne odbore — ki nima- jo, "zamejnimi vladami" nič skupnega. To diplomate v Washingtonu in Londonu jako jezi, pa si ne morejo pomagati. Tisti, ki stvar razumejo, o- pozarjajo Edena, Hulla, Chur- chilla in Roosevelta, na nevar- nost, ki lahko nastane iz teh nesoglasij. Toda drugi se vpra- šujejo, ali bo sploh mogoče od- praviti temeljni vzrok sporov med njimi? Ne lahko, ker Ru- sija noče biti za kapitalizem, angleški in ameriški burbonci pa se niti za skromni "new deal" nečejo ogreti. Optimisti vseeno upajo, da se bodo te tri vlade med sabo sporazumele, kajti če ne, so vsi sedanji vojni napor zamen.

V Quebecu je manjkalo ne samo zastopnika sovjetske vla- de, ampak tudi kitajska vlada ni bila povabljena. Stalina bi povabili, če bi v naprej zagot- ovili, da pride, ako bi mu po- nudili sedež. A on pravi, da je doma prezaoplen. Kitajska vlada pa je bila iz teh razgo- vorov baže popolnoma izpu- ščena. Japonska propaganda je to v svoji propagandi med Kitajci pridno izrabila sebi v korist. In Associated Press po- roča v depeši z dne 15. avgu- sta iz Čunkinga, da je kitaj- ska vlada vsled tega zapostav- ljanja nemalo razočarana in jako užaljena. To za enotnost med takozvanimi združenimi narodi ni dobro. Fašizem je treba poraziti z demokratično soglasnostjo in v sporazumu za socialno, demokratično ure- ditev sveta, ne z nadomestitvi- jo ene nadvlade z drugo nad- vlado. Minuli ponedeljek je pod temi vplivi prišel tja tudi kitajski zastopnik.

Anton Šabec se vztrajno seli iz tiskarne Enakopravnosti v tiskarno Ameriške Domovine in obratno. Ker nista daleč na- razen, mu je to jako priročno. Sedaj je on urednik glasila Slovenske dobrodelne zveze, ki se tiska pri Jamesu Debe- vcu. Pri Enakopravnosti se je Tone dela zelo naveličal. Pri- vič ga je preveč, drugič pa mu obetanih \$50 na teden niso mogli držanja plačevati. Če ni, ni! Pri podporni organizaci- ji pa ni takih skrbi. To je materialna stran vprašanja. A je tista druga. Na primer partizanska. Pri Enakoprav- nosti so zanj stodoletno, a ti- skarski stroji v Debevevi ti- skarni pojejo nasprotno pe- sem.

Podcenjevanje ruskih zmag "v poletju" pomeni prista- nost. Hitler to dobro ve, ker je uničil samega sebe baš s pre- rokovanjem, da je sovjetsko

V SICILIJI vihrajo sedaj ameriške in angleške zastave. Gornje je slika iz prvega dne izkrcanja ameriških vojakov na sicilijanskem obrežju.

armado v dveh poletjih za- zmerom uničil. Ni čudno, če so v Moskvi s takimi zavezniki- mi prijatelji v zaveznikiških de- želah tako nezadovoljni!

Ameriška domovina je v u- vodniku z dne 16. avgusta predlagala Sansovemu odboru v izvolitev za glavnega tajni- ka patra Bernarda Ambroži- ča. Oklicuje ga za zelo sposo- bnega in le z njegovo osebo bi Sansov odbor mogel postati to kar bi moral biti. "Boljšega kot je on ne bi mogli dobiti," pravi A. d. Pojasnuje, da ga za to delo usposablja posebno to, ker je delal precej časa pri ministru Snuju in dobil pri nje- mu dovolj upogleda v tiste skrivne koticke diplomatskih umetnosti, "ki nam navadnim zemljanom niso pristopne ali razumljive."

J. Debevec je pozabil pri- tem na enega svojih prejšnjih uvodnikov, v katerem je pro- glasil jugoslovansko vlado za popolnoma iz reda, za polomi- jado in za neobdijo treba. To- rej se on ne prišteva med "na- vadne zemljane". In ker že to- liko ve, čemu ne pove, zakaj se Rev. Ambrožič tistih skriv- nosti več ne uči? Na koncu u- vodnika izjavlja, da je njego- vijo priporočilo iskreno, podano v namenu koristiti Sansu, ker bi Ambrožič pridobil zraven tudi tiste, ki sedaj še niso de- lovni v njemu. To je zanimivo in značilno. Priporočati koga v urad za tajnika in kritizirati druge ima vsi pravico, ni pa pravilno razsipati s kritiko na krivčin način.

Iz Berna v Švici so minule tedne veliko poročali o resni- nih ali pa le o dozdavnih po- sredovanjih Vatikana, ki si prizadeva, da se London in Washington z Italijo častno pobotata, namesto da bi jo brezpozojno potiskala na ko- lena. Glasom istih vesti Vati- kan deluje, da naj angleška in ameriška vlada Italiji v naprej zagotovita spoštovati njene prejšnje meje. To pomeni, da naj 600,000 primorskih Slo- vencev in Hrvatov ostane pod Italijo in morda v nagrado za poraz še ljubljanska provinca. Ker se zveza slovenskih žup- nij v Ameriki ponša, da sme govoriti v imenu kakih 300,000 ameriških Slovencev, morda bi ne bilo napačno, če bi za Slo- vence pod Italijo ona izrekla pri sveti stolici dobro besedo. Njo bodo v Vatikanu mogoče bolj poslušali in upoštevali, kakor pa Adamiča, katerega je omenjena zveza svoječasn- o z brzojavnimi protesti črnila v raznih uradih ameriške vlade in trdila, da on nikogar ne za- stopa.

Nova Petrova vlada (o nji in o jugoslovanskih vladah v splošnem je bil uvodnik v prejšnji številki) ne pomeni nič drugega kakor polom kli- ke politične, ki se je izmuzni- la iz Jugoslavije večinoma še predno so prišli nemški letal- ci nad Beograd in je potem vse

dni le politizirala in "privati- zirala". To stane, kajti Petro- va vlada ne plačuje samo mi- nistre, nego tudi vse takozva- ne ministre na razpoloženju in pa druge politične begunce. Teh je baže par sto, ako ne več. Nova "vlada" je po sestavi bolj srbska kot katerakoli prej. Nobenega Hrvata ni v nji, pač pa en Slovenec, po- vsem neznana osebnost. Boži- dar Purič, ki je menda premier te takozvane uradniške vlade, je bil nekoč v Chicagu gene- ralni konzul svoje kraljevine. Bil je veseljak in rad je zaha- jal k dekletom imovitih dru- žin. Druge škode ni bilo. En- krat je bil celo časten gost na slavnostnem banketu v prosla- vo jubileja — ne vem več, ali društva Slavije, ali SNPJ, ka- teri Slavija pripada, in je go- voril. Oziroma skušal je govo- riti, pa je bilo v veliki dvorani Sokol Pilzen toliko trušča da se ga ni nič slišalo. Zvočnikov takrat še nismo imeli. Pa se je razjezil pokojni Jože Zaver- tnik: "Poslušajte, no, če ste ga povabili!" Pridružil se mu je Jože Radelj, a ljudje so vzlic temu veselo kramljali naprej in praznilni krožnike in čaše. Purič je bilo vseeno. Zabavo je imel rad, za drugo se ni bri- gal. O njemu nismo čitali že dolgo, a imel je pač srečo, da mu ni bilo treba ostati v Srbiji pod Hitlerjem in ne pod Mus- solinijem. Saj se je še celo Ko- lombatoviču posrečilo priti ven iz svoje dežele in Peter mu je dal konzulsko službo nekje v južni Ameriki, pred leti pa jo je imel v Chicagu. Vsa jugo- slovanska vladna, politična in cerkvena kasta v inozemstvu je družina, ali nekakšen rod, ki živi prilično dobro, časa pa ima toliko, da ne ve kam z njim. Odgovornosti pa skoro nobenih. Skrb večine je, kaj, če nekega dne čekov ne bo? Ali pa, če bo treba po izgonu nemških in italijanskih čet na- zaj v Jugoslavijo?

Peglerju ne pridejo do živega
Znani kolonar Westbrook Pegler, ki specializira v napa- danju unij, je hotel do kraja oblatiti organizacijo pomorskih delavcev (National Maritime Union), zato je poslala pred poslopje dnevnika New York World Telegram, ki mu nje- gove reči razmnožuje, okrog tisoč piketov. Zdi se, da je ti- sti protest prinesel veliko re- klame Peglerju in omenjene- mu časopisu, uniji pa nikakih koristi. Dokler bo delavstvo bralo kapitalistične časopise, ne bodo protesti proti njim nič pomagali.

Vaak čitatelj tega lista je vabljen, da mu dobi saj enega novega naročnika. Če to stori- mo, bo cilj tisoč novih naro- čnikov kmalu dosežen.

Diplomatična trenja zaveznikov kličejo po razrešitvah

(Nadaljevanje s 1. strani.)

člana Churchill in Eden. A sta toliko spretna, da prepuščata reševanje Francije za kapita- lizem ameriški diplomaciji. Tako sta vzlic navidezemu nasprotovanju dopustila, da je moral voditelj borbenih Fran- cozov general De Gaulle v "diskreditiranje", četudi se je boril vseskozi na angleški stra- ni in pobijal intrige Petainove- Lavalove vlade v Vichyju. A- meriško poveljstvo se je odlo- čilo za generala Girauda, pred njim pa za admirala Darlana, ki sta bila v francoski politiki oba reakcionarna, sovražna demokraciji, in posebno Rusi- ji, toda ne kapitalizmu in pri- vilegijam posedujočih slojev v Franciji. Saj tudi De Gaulle ni liberalec, pač pa konservat-ivec, toda vsled njegovega vz- trajanja v boju proti Hitlerju in fašistični Italiji so se mu pri- družili vsi svobodoljubni Fran- cozi, med njimi kajpada socia- listi in komunisti, kar ga je v obeh kapitalistične reakcije v Zed. državah in nato pod a- meriškim pritiskom tudi v An- gliji povsem pokopalo.

Le Sovjetska unija je bila odkrito z njim.

Ko so ameriški diplomati, in general Eisenhower uspeli v zahtevi, da mora general Gi- raud ostati odločujoča glava v francoskem odboru za osvobo- jenje, je vlada v Moskvi v to pristala, a obenem pa delegir- ala svojega poslanika pri za- mejnih vladah v Londonu, da naj gre v Alžir, se posvetoje in potem poroča, kaj je izve- del.

Angleška vlada mu je dala dovoljenje za pot v Afriko, in s tem seveda letalo, ker brez tega se tam v sedanjih razme- rah ne more potovati iz kon- tinenta na kontinent.

Toda oblast, ki ji načeljuje ameriški general Eisenhower, mu je sporočila, da ne želi nje- govega prihoda.

To je bil na vlado v Moskvi insult, kakršnega ne bi mogla niti kaka navadna zamejna vlada zlahka prenesti. Tudi Rusija ga ni hotela.

Vprašanje okupacijske oblasti

Iz poročil iz Londona je razvidno, da je spor zaradi Francije v glavnem ta, kdo naj ima v nji civilno oblast v času ko bo okupirana. De Gaulle smatra in zahteva, da spada ta pravica odboru francoskih predstavnikov, ki ga je baš a- meriška oblast pomagala usta- noviti v Afriki, a mu potem od- rekla priznanje, ker je, kot pravi De Gaulle, preveč libe- ralcev v njemu. Zato je ameri- ška oblast zato, da se tega francoskega odbora ne prizna za postavno vlado, nego kveč- jemu za nekaj posredovalni odbor, civilno upravo v Fran- ciji pa naj bo v področju AM- GOTa (tolmačenje o pomenu tega začetnic je na 2. strani v članku o Italiji.—U.)

Svobodoljubni Francozi se boje, da če vzame Francijo po- izgonu Nemcev v področje a- meriški AMGOT, bo koval zveze z reakcijo, v namenu, da potisne Francijo v socialno in duševno zaslužjenje, to je, kapitalizmu in klerikalizmu, kar bo ustvarilo med Francozi potrebo za revolucijo proti ta-

kemu redu in kal za novo voj- no.

Zelo značilno namreč je, da ameriška vlada, ki v svoji pro- pagandi demokracijo najbolj naglaš, slovi po vsem svetu za največjo trdnjavo kapitali- zma in da vso svojo politiko u- ravna v tem smislu.

Sir Stafford Cripps je v oči- gled tega dejstva zadnje ne- delje izjavil v Londonu, da ne bo AMGOT, če se bo poslužev- al kvizlingov, prišel nikamor kot v nove katastrofe.

Cripps je v Angliji vplivna osebnost, enako drugi socia- listični politiki, toda kot v Zed. državah, tako imajo vnanjo politiko tudi tam v rokah tori- ji, ki pa so manj torijski kot pa mnogi odločujoči činitelji v našem državnem departmentu in v ostali ameriški vladi.

Kaj z Italijo?

V Quebecu so morali ameri- ški in angleški državniki go- voriti o vsem tem in se bržko- me odločili nadaljevati v Fran- ciji s svojo prvotno določeno politiko. Bilo bi nesmiselno pričakovati, da bi ljudje, ki v kapitalizmu ne le verujejo, temveč ga tudi branijo in utr- jujejo kjer le morejo, dopu- stili razvoj razmer do takih točk, v katerih se bi dogodil lahko socialni preobrat v ško- do posedujočih slojev.

Enak problem imamo z Ita- lijo. Radijska poročila zadnji ponedeljek iz Londona so pri- povedovala o mogočnem valu tistega italijanskega delavstva, ki je poznalo svobodo organi- ziranja pred Mussolinijem, pa- jo je izgubilo vsled tega, ker so kapitalisti fašizem podprli in kralj pa ga je proglasil "ustav- nim". To delavstvo v Italiji za- hteva strmoglavljenje dinasti- je, in bi že padla, če bi dobilo vnanjo oporo. A AMGOT se baže boji, da če bi dal kaj po- bude taki zahtevi, bi lahko na- stala anarhija v deželi. Chur- chill sam je že rekel, da so za- vezniki za red in mir in ne bo- do negovali politike, ki bi po- vzročala anarhijo. Za savojs- ko dinastijo je to močna to- lažba.

Rusiji ta trenja niso všeč. Vlada v Moskvi dobro ve, da jo kapitalizem sovraži, in da je med njenim gospodarskim sistemom in kapitalističnim si- stemom trajno sodelovanje ne- mogoče.

Litvinov igro izgubil

Sovjetski državnik Maksim Litvinov je verjel, da bi bila kooperacija med USSR in za- padnimi demokracijami izved- liva, seveda pod gotovimi po- goji. Ta svoj nazor je propa- giral v društvu narodov in bit- ko izgubil. Namesto sodelova- nja sta takratni vodilni demo- kratski vladi sklenile s Hitler- jem takozvani monakovski pakt, ki ga je Moskva smatra- la ne samo za izdajstvo nad Čehoslovasko temveč tudi na- perjenega proti sebi, pa se je odločila iti še korak dalje in sklenila znani pakt "prijatelj- stva" z Nemčijo.

Ponesrečen napor

Litvinov je bil v času skle- panja monakovskega pakta komisar vnanjih zadev. Ko je videl, kako sta angleška in

(Konec na 5. strani.)

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Klic za vašo moralno podporo

Ko je začel Slovenski ameriški narodni svet delovati v smislu resolucij, sprejetih na Slovenskem narodnem kongresu lani v Clevelandu, se je obrnil do slovenskih Amerikancev s prošnjo, naj mu pomagajo v prvi vrsti z denarnimi prispevki, da bi mogel vsi svoje prepotrebne delo. Naši ljudje so se širno po delu izven nje radi odzvali tistemu klicu; ustanavljali so naše podružnice in jih še ustanavljajo ter redno pošiljajo denarne darove, ki znašajo sedaj že kaj čedno vsoto—kakih dvajset tisoč dolarjev v okroglih številkah.

Sedaj pa je čas, ko bo treba tudi njihove moralne podpore.

Dr. Ivan Čok se je obrnil do naše organizacije s pismom, v katerem jo opozarja na važnost sedanega mednarodnega položaja ter pravi, da terjajo tiste razmere našo skrajno pazljivost in takojšnji skupni nastop.

Po njegovem mnenju ni nova laška vlada po padcu Benita Mussolinija in njegovih pribojnikov vprašala nas in naših zaveznikov za mir ali vsaj za premirje, ker zahtevamo brezpogojno predajo laške dežele, in Badoglio, ki je načelnik tiste vlade, nadaljuje vojno proti nam in našim zaveznikom z namenom, da bi izsilil iz nas boljše pogoje za izstop Italije iz vojne. Italija se potemtakem ne bo predala brezpogojno, nego pogojno, meni dr. Čok. Kakšni pa so tisti laški pogoji, ni znano javnosti. Na vsak način bo eden izmed njih nerazdeljivost celinske Italije. Ta nerazdeljivost laške oblasti pa pomeni, da imajo ostati meje med Jugoslavijo in Italijo take, kakršne so bile pred vojno.

Naše pravične zahteve so s tem v nevarnosti, misli pisec omenjenega pisma. V nevarnosti je Trst, Gorica, Vipava. Postojna in ves drugi slovenski svet, ki je bil pred vojno pod Italijo. Zato je naš skupni nastop nujno potreben. Treba je opozoriti Belo hišo, državni vladni oddelek in vojni urad v Washingtonu, ravno tako tudi g. Churchilla, ki se baš sedaj muđa na konferenci z našim predsednikom Rooseveltom v Quebecu, ali pa angleško veleposlaništvo v Washingtonu na naše pravične zahteve.

Kako naj se to zgodi najizdatneje?

Po Čokovem mnenju naj bi organizacije in posamezniki poslali brzojavke na označena mesta ter poudarili v njih krivico, storjeno po prvi svetovni vojni na podlagi nesrečnega tajnega londonskega pakta z dne 26. aprila 1915, nadalje dejstvo, da se zavezniki niso držali načel, izraženih v znamenitih 14. točkah Wilsonovih, potem to, da zahteva osvoboditev vseh 700.000 Slovencev in Hrvatov, ki so pod Italijo, z vsemi Jugoslavi vred, nadalje neustajljivo dejstvo, da ustreza ta zahteva v polni meri načelu, po katerem se je osvobodila in združila Italija sama, potem borbo primorskih Slovencev in Hrvatov proti fašizmu pred to vojno in sedaj pa napoved seveda tudi Atlantsko pismo.

Na stotine in stotine takih brzojavk se naj pošlje, pravi dr. Čok, a to pa takoj, brez vsakršnega odlašanja in cinizma. Kajti čas za to je zelo omerjen in se nikakor ne sme zamuditi.

(Pojačnilo k gornjemu stavku: Nadaljna navodila o tem boste prejeli iz našega urada, ko pride čas za to.)

Združena slovenska društva v New Yorku se prav dobro zavedajo nujnosti in potrebe takega skupnega nastopa, pa so nam dne 19. avgusta poslala brzojavko, v kateri je povedano, da se strinjajo z Adamičevimi in Čokovimi predlogi glede naše moralne podpore in našega skupnega nastopa za pravice naših bratov in sester na Primorskem ter pozivajo našo rganizacijo, naj stori

Biljeten Združenega odbora

Kakor smo že zadnjič omenili, je sklenil Združen odbor slovenskih, srbskih in hrvaških Amerikancev, da bo izdal svoj biljeten, publikacijo, v kateri bo predvsem skrbel za pošteno propagando naše pravične stvari, ter ga pošiljal tudi vsem članom in članicam naših podružnic.

Ker pa bo treba za sestavo članskih imenikov prejkone več tednov, a delo mora iti naprej, se bo tisti biljeten za sedaj pošiljal podružničnim tajništvom v primernem številu izvodov. Tajniki in tajnice se prosijo, naj prejele biljetene razdelijo med članstvo in če jim jih še kaj ostane, tudi med druge ljudi.

Ko bodo urejeni članski imeniki, bodo člani in članice prejemale biljeten vsak na svoj dom.

Naše gibanje

Od 12. do 19. avgusta so se nam prijavile sledeče nove podružnice: št. 85, New York, N. Y., nastala iz podr. št. 84 SZZ; št. 86, Elizabeth, N. J., nastala iz dr. št. 540 SNPJ; št. 87, Brooklyn, N. Y., nastala iz dr. št. 557 IWO; št. 88, Brooklyn, N. Y., nastala iz dr. št. 57 KSKJ; št. 89, Pueblo, Colo., nastala iz slov. pevskega društva "Prešerna". Ta organizacija je dne 19. avgusta štela 89 podružnic.

V istem času so nam poslane svoje prispevke sledeče podružnice Sansa: Štev. 3, Pittsburgh, Pa., \$55 (v ta znesek je prispevalo dr. št. 50 KSKJ \$50 in njegov tajnik Math. Pavlakovich pa \$5); št. 33, Bridgeport, O., \$37 (\$5 od tega zneska je namenjenih za slovenske vojne ujetnike v Indijani); št. 62, Crivitz, Wis., \$30; št. 80, White Valley, Pa., \$60; št. 89, Pueblo, Colo., \$25.

Postojanka št. 33 JPO-SS, Braddock, Pa., nam je podarila \$200 in po predsedniku KSKJ Johnu Germu sta prispevala iz Puebloa Mr. Martin Morin \$10 in John Jenko st. pa \$5.

Društvo Amerikanska Slovenka št. 10 JPZ Sloge iz Sheboygana, Wis., je nam v svojem pismu želelo kar najlepše uspehe v teh prepotrebni naporih ter pridjalo ček za \$25 naši organizaciji v podporo.

Shodi, seje, sestanki in prireditve

Podružnica št. 2, Chicago, Ill., bo imela dne 28. avgusta ob osmih zvečer svojo mesečno sejo v prostorih na 1638 No. Halsted St. ter poleg drugega ukrepala tudi glede svoje veselice, ki jo misli prirediti dne 20. novembra ravno tamkaj.

Po seji bo imelo članstvo lepo domačo zabavo po gorenjski navadi. Poleg druge zabave bo tudi lepo petje. Pel bo naš znani tenorist Tomaž Cukale in morebiti tudi Majda Novak. Oba bo pa spremljala Ksenija Novak na klavir, če bo vse v redu. Tisti in tiste, ki jih srbijo pete in se radi malo zasučejo, bi nikakor ne smeli zamuditi te seje in domače zabave po njej. Kajti Joe Gornilar je dal častno besedo, da bo tamkaj s svojo harmoniko.

Dne 21. avgusta se je vršila tu v Chicagu peta seja našega izvrševalnega odbora.

SODELUJTE V KAMPANJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV VSI, KI SOGLASATE S SMERNICAMI PROLETARCA

DIPLOMATIČNA TRENJA ZAVEZNIKOV KLICEJO PO RAZREŠITVAH

(Nadaljevanje s 4. strani.)

francoska vlada pljunili na njegov evanĝelij kolektivne zaštite, mu je postal položaj v vladi nemogoč in je izstopil iz nje. Pravzaprav je v sled spremembe ruske politike moral ven in dobil sedež v zadnji klopi sovjetske diplomacije, dokler ni Nemčija svoje pogodbe z Rusijo prelomila ter jo napadla. Tedaj je bil Litvinov spet pozvan v osredje in poslan za poslanika v Washington, kjer je že v začetku lanskega leta deloval za ustanovitev druge fronte in za demokratsko uredbo vsega sveta. Pred par meseci je bil pozvan v Moskvo, na njegovo mesto pa je bil imenovan poseben neznan sovjetski diplomat Andrej Gromeko, ki je bil dosedaj odpravnik poslov v sovj. poslaništvu v Washingtonu.

Politična poteza

To, da Litvinov ne pride več v Washington, je znano od kar je bil pozvan. Da naj pride Kremlinu poročati kako in kaj. Toda način, s katerim je bil odstopljen, je bil značilen. Povzročil je senzacijo v vsi svetovni javnosti. Ravno ko so konferenci v Quebecu pripovedovali, kako gre vse gladko in v sporazumno, je Moskva objavila kratek odlok o spremembi svojega poslanika v Washingtonu. To je zadostovalo. Sicer so ameriški in angleški krogi trdili, in tudi Moskva jim je pritrdila, da ta sprememba nič ne pomeni, ker odnosi med njimi ostanejo taki kakor so bili.

To je diplomatsko lepo rečeno. A če bodo ostali "kakor so bili", bo pa jako slabo. Nemčija se tega izredno veseli in spletari ter hujska, da bi prišlo med združenimi narodi do razdora predno bi jo mogli poraziti. Deluje na temelju pregovora, da "kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima".

Beneševa zadeva

Eden izmed vzrokov nesoglasja je tudi prisrčnost češke zamejne vlade v Londonu do Sovjetske unije. Našim čitateljem je to znano, ker smo o tem že velikokrat razpravljali. Ko je bil predsednik vlade Edvard Beneš nedavno na obisku v Ameriki in kot tak gost naše vlade, je bilo poročano, da odide od tu v Moskvo na posvet s sovjetsko vlado, v namenu, da sklene z njo zvezo za povojno sodelovanje. A kmalu so tista poročila utihnila in Beneš je šel na mesto v Moskvo nazaj v London.

Sedaj, ko je stvar prišla na dan, razlagajo, da so mu pot v Rusijo preprečili predvsem člani poljske vlade v Londonu, ki so pritiskali na Churchilla in ameriško vlado, da naj mu ne pusti tja. Beneš je molčal, dokler je mogel, ni pa molčala Moskva. Tako spet poročajo, da Beneš le pojde tja.

Važno vprašanje v Quebecu je tudi povojna ureditev sveta. Churchill in Roosevelt sta se o tem — tako trdijo, povsem sporazumela in delata skupno, o Stalinu pa pravijo, da se ne "briga".

To si je lahko razlagati tako, da če sta dve vladi za ohranitev in utrditev kapitalizma, potem tista vlada, ki je zoper, v takih prizadevanjih nikakor ne more sodelovati.

Vzlic tem nesoglasjam so tu pogorili, ki združenim narodom gladijo pot v sodelovanje in omogočeno bo le, če bo Rusija zraven ne kot članica, ki naj bi sedela v predzadnji klopi, nego le če jo London in Washington priznata sebi enakovrednim.

Rusija je v tej vojni dovolj žrtvovala in še prispeva v krvi in življenjih veliko več kot vsi drugi skupaj, torej zasluži, da se z njo ravna ne kot z nebodotrebno, ampak se ji zasluge prizna in se ji saj v Evropi da toliko važno besedo, kot jo imajo Zed. države in Velika Britanija.

Priporočajte prijateljem in znancem, da naj si naroče Proletarca.

PROSVETNA MATICA

Jugoslovanske socialistične zveze

2301 S. Lawndale Ave.

Chicago, Illinois

ODBOR:

John Berling, Frank Cesen, Ethin Kristan, Ivan Molek Joseph Oven, John Rak, Charles Pogorelec, tajnik

SEZNAM PODPORNIH DRUŠTEV VČLANJENIH V PROSVETNI MATICI

S. N. P. J.

St. 1, Chicago, Ill. — Tajnik Anton Trojcar, 2657 S. Lawndale Ave.
St. 2, La Salle, Ill. — Tajnik Fred Malgai, 25 Westclox Ave., Peru, Illinois.
St. 3, Johnstown, Pa. — Tajnica Mary Vidmar, Stutzman St., Box 61.
St. 5, Cleveland, O. — Tajnik Ludvik Medvesek, 6409 St. Clair Ave.
St. 6, Morgan, Pa. — Tajnik John Wirant, Box 283, Bridgeville, Pa.
St. 8, So. Chicago, Ill. — Tajnik Joseph Kosich, 10154 Avenue L.
St. 13, Bridgeport, Ohio. — Tajnik Joseph Snoy, RFD 1, box 7.
St. 14, Waukegan, Ill. — Tajnik Frank Bruce, 1141 Victoria St., No. Chicago.
St. 16, Milwaukee, Wis. — Tajnik Frank Perko, 831 W. National Ave.
St. 21, Pueblo, Colo. — Tajnica Rose Radovich, 108 Rice St.
St. 26, Cleveland, O. — Tajnik William Candon, 246 E. 214 St.
St. 29, Thomas, W. Va. — Tajnik Lenhart Werdrick, Box 1.
St. 33, Ambridge, Pa. — Tajnik Anton Ziberna, 205 Locust St.
St. 34, Indianapolis, Ind. — Tajnik John Sparenblek, 746 No. Haugh Street.
St. 35, No. Braddock, Pa. — Tajnik Louis Karish, 1902 Johnston St.
St. 36, Willock, Pa. — Tajnik John Dolenc, Box 73.
St. 39, Chicago, Ill. — Tajnik John Potokar, 2610 S. Ridgeway Ave.
St. 44, Conemaugh, Pa. — Tajnik Frank Mele, R. D. 2, Box 199, Johnstown, Pa.
St. 47, Springfield, Ill. — Tajnik John Gorske, 414 W. Hay St.
St. 49, Girard, O. — Tajnik John Tancsek, RFD 1.
St. 53, Cleveland, Ohio. — Tajnik Joseph F. Durn, 15605 Waterloo Road.
St. 59, De Pue, Ill. — Tajnik John Zugich, Box 396.
St. 64, West Newton, Pa. — Tajnik John Kober, RFD 1, Box 117.
St. 65, Brezzy Hill, Kans. — Tajnik Karol Dergane, R. R. 1, Mulberry.
St. 69, Eveleth, Minn. — Tajnik Louis Lessar, 407 Garfield St.
St. 81, Red Lodge, Mont. — Tajnica Mary Erznoci, Box 753.
St. 82, Johnstown, Pa. — Tajnik Frank Chuechek, 442 Ohio St.
St. 87, Herminie, Pa. — Tajnica Marie Zornik, Box 202.
St. 88, Moon Run, Pa. — Tajnica Jerica Gorjup, Box 204.
St. 89, Midway, Pa. — Tajnik John Just Jr., Box 22.
St. 98, La Salle, Ill. — Tajnik Frank Dermanch, 426 Union St.
St. 102, Chicago, Ill. — Tajnica Minka Alesh, 2124 S. Pulaski Rd.
St. 104, West Allis, Wis. — Tajnik Joseph Turk, 1228 So. 63rd St.
St. 106, Imperial, Pa. — Tajnica Mary Polak, Box 324.
St. 110, Chisholm, Minn. — Tajnik Frank Jenko, 411 4th St. S. W.
St. 118, Pittsburgh, Pa. — Tajnik Joe Hrvatin, 5419 Butler St.
St. 119, Waukegan, Ill. — Tajnica Antonia Bezek, 1124 Jackson St., No. Chicago, Ill.
St. 120, Gallup, N. Mex. — Tajnik Anton Gantar, 208 W. Princeton Ave.
St. 121, Detroit, Mich. — Tajnica Katherine Junko, 1215 E. Nevada.
St. 122, West Alliquippa, Pa. — Tajnica Theresa Gerzel, 334 Erie Ave.
St. 124, Forest City, Pa. — Tajnik Louis Sasso, Box 877.
St. 126, Cleveland, Ohio. — Tajnik John J. Gabrenja, 22010 Ivan Ave.
St. 137, Cleveland, O. — Tajnica Antonette Simcich, 1091 Addison Rd.
St. 138, Strabane, Pa. — Tajnik John Zigmara, Box 221.
St. 142, Cleveland, Ohio. — Tajnik Frank Sustarsic, 15726 Holmes Av.
St. 143, East Helena, Mont. — Tajnik Frank Percich, Box 327.
St. 147, Cleveland, O. — Tajnik Leonard Poljak, 1114 E. 169th St.
St. 153, Youngstown, O. — Tajnik Anton Fabian, 69 N. Richview Av.
St. 158, Euclid, Ohio. — Tajnik John Ivandic, 20800 Miller Ave.
St. 168, Conemaugh, Pa. — Tajnik Blas Brezovsek, Box 74.
St. 176, Piney Fork, O. — Tajnik John Mandich, Box 421.
St. 192, Milwaukee, Wis. — Tajnica Josefa Slapnik, #14 S. 14th St.
St. 198, Willard, Wis. — Tajnik Martin Kern, R. 1.
St. 206, Gross, Kans. — Tajnik John Shular, RR 1, Box 162, Arcadia.
St. 235, Newburg, Kans. — Tajnica Mary Wohlford, R. 2, Mulberry.
St. 237, Conneaut, O. — Tajnik Joseph Sedmak, 448 Harbor St.
St. 244, Kaylor, Pa. — Tajnik Anton Zagar, RFD 2, Box 37, E. Brady.
St. 254, Box Air, Pa. — Tajnica Sylvia Skedel, R. D. 2, Box 182, Johnstown, Pa.
St. 258, Bellaire, O. — Tajnik George Vuclich, 427 West 43rd St., Shady Side, O.
St. 262, Farrell, Pa. — Tajnik Frank Stambal, 1084 Sherman Avenue, Sharon, Pa.
St. 264, Cleveland, Ohio. — Tajnik Charles Zakely, 3540 W 63rd St.
St. 267, Kemmerer, Wyo. — Tajnik Anton Tratin, Box 161, Diamondville, Wyo.
St. 268, Ely, Minn. — Tajnik Jacob Kunstelj, Box 523.
St. 282, Little Falls, N. Y. — Tajnik Frank Gregorin, 9 Douglas St.
St. 287, Burgettstown, Pa. — Tajnik Frank Laurich, 10 Linn Ave.
St. 295, Bridgeville, Pa. — Tajnica Frances Oblak, 921 McLaughlin Rd.
St. 299, Walsenburg, Colo. — Tajnik George Stiglich, 622 Main St.
St. 300, Braddock, Pa. — Tajnik Anton Rozanec, 1446 Grandview Ave.
St. 312, Cleveland, O. — Tajnik John Strancar, 716 E. 159th St.
St. 317, Export, Pa. — Tajnik Jacob Beke, Box 624.
St. 318, Baggaley, Pa. — Tajnica Theresa Arch, Box 46, Youngstown, Pa.
St. 321, Warren, O. — Tajnik Joseph Jez, 148 4th St. S. W.
St. 325, Gowanda, N. Y. — Tajnica Mary Stibil, 39 Palmer St.
St. 333, Blaine, O. — Tajnik Mike Smerdel, Box 92.
St. 344, Sheboygan, Wis. — Tajnik Leo Milostnik, 1216 Alabama Ave.
St. 388, Parsburg, W. Va. — Tajnica Rose Selak, Box 214, Star City, W. Va.
St. 397, Crested Butte, Colo. — Tajnik Matt Malenck Jr., Box 383.
St. 407, Windsor Heights, W. Va. — Tajnik Frank Kolenc, Box 3.
St. 425, Elm Grove, W. Va. — Tajnica Mary Kosem, Box 2206.
St. 434, Arma, Kans. — Tajnik Martin Krušic, Box 144.
St. 449, Cicero, Ill. — Tajnik Frank Margolite, 2139 S. 58th Ave.
St. 450, Euclid, O. — Tajnica Mary Dodie, 977 E. 239th St.
St. 476, Salem, O. — Tajnik Frank Hrvatin, 510 Aetna St.
St. 477, Cleveland, O. — Tajnik Gajper Segulin, 10709 Prince Ave.
St. 518, Detroit, Mich. — Tajnik Frank Tehovnik, 5657 Celeron St.
St. 559, Chicago, Ill. — Tajnik Donald Lotrich, 2610 So. Lawndale Ave.
St. 562, Barton, O. — Tajnik Joseph Skoff, RFD 4, Box 119-A, St. Clairsville, O.
St. 564, Detroit, Mich. — Tajnica Josephine Spindal, 81 E. Arizona.
St. 568, Waukegan, Ill. — Tajnica Christina Stritar, 914 Adams Blvd.
St. 569, Fontana, Calif. — Tajnik John Pechnik, R. 1, Box 16.
St. 615, Los Angeles, Calif. — Tajnik August Ketchnik, 1221 So. Indiana Street.
St. 640, Bridgeport, Ohio. — Tajnica Johanna Sodikar, RFD 1, Box 37.
St. 643, Girard, O. — Tajnica Mary Macek, R.F.D. No. 1.
St. 686, West Allis, Wis. — Tajnica Mary Peritz, 1212 So. 88th St.
St. 748, Cleveland, O. — Tajnica Anna Barbic, 19511 Muskoka Ave.
Kansaska Federacija SNPJ, Pittsburgh, Kans. — Tajnik Joe Bratkovich, R. R. 1.
Federacija SNPJ, N. E. Ohio. — Tajnik Anton Jakich, R. F. D. 1, Box 19, Barberton, O.
Federacija SNPJ Fayette in Green County, Pa. — Tajnik Anton Skvarch, Box 391, Vestaburg, Pa.
Federacija SNPJ zap. Penna. — Tajnik Jacob Ambrozich, R. 1, McKees Rocks, Pa.
Federacija SNPJ, Conemaugh Valley, Pa. — Tajnik Andrew Vidrich, 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Federacija SNPJ E. Ohio in Pa. — Tajnik Tom Mrcina, Box 16, Power Point, O.
Federacija SNPJ, Milwaukee, Wis. — Tajnik Vincenc Pujelj, 2715 W. Highland Blvd.
Federacija SNPJ za Wyoming. — Tajnik Frank Remits, 1034 Pilot Butte Ave., Rock Springs, Wyo.
Federacija SNPJ, Westmoreland, Pa. — Tajnik Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.
Federacija SNPJ, E. Ohio in zap. W. Va. — Tajnik Louis Pavlinich, RFD 1, Box 62, Bellaire, O.
Federacija SNPJ, Chicago, Ill. — Tajnik Frank Alesh, 2124 S. Pulaski Rd.
Federacija SNPJ, Colorado-New Mexico. — Tajnica Rose Radovich, 108 Rice St., Pueblo, Colo.
Federacija SNPJ, Cleveland, O. — Tajnica Josephine Tratin, 1116 E. 71st St.
Federacija SNPJ, Minnesota. — Tajnik Andrew Piriz, 210 E. Harvey St., Ely, Minn.

J. P. Z. S.

St. 3, West Allis, Wis. — Tajnik Stefan Rosman, 1323 So. 64th St.
St. 19, Milwaukee, Wis. — Tajnik Frank Pollechnik, 1125 So. 11th St.
St. 2, Cleveland, O. — Tajnica Josephine Petric, 9212 Parmelee Ave.
St. 3, Cleveland, O. — Tajnik Steven Lunder ml., 1411 E. 51st St.

S. D. Z.

St. 23, Cleveland, O. — Tajnica Ma-Durn, 15605 Waterloo Rd.
St. 27, Cleveland, O. — Tajnica Mary Marn, 14410 Sylvia Ave.

PROGRESIVNE SLOVENKE

Krožek št. 1, Cleveland, O. — Tajnica Eva Coff, 17802 Delavan Rd.
Krožek št. 2, Cleveland, O. — Tajnica Mary Zakrajsek, 1038 Addison Road.
Krožek št. 5, Conemaugh, Pa. — Tajnica Angela Mele, 155 Main St.

SAMOSTOJNA DRUŠTVA

Slovensko podp. društvo, Moon Run, Pa. — Tajnica Mary Deyak, P. O. Sam. podp. druš. "Edinost", La Salle, Ill. — Tajnik John Furar, 1059 First St.
"Sokol", W. Aliquippa, Pa. — Tajnik Louisa Gerzel, 334 Erie Ave.

KLUBI J. S. Z.

St. 1, Chicago, Ill. — Tajnik Chas. Pogorelec, 2301 S. Lawndale Ave.
St. 11, Bridgeport, O. — Tajnik Joseph Snoy, RFD 1, Box 7.
St. 47, Springfield, Ill. — Tajnik Jos. Ovca, 1841 So. 15th St.
St. 49, Collinwood, O. — Tajnik Andy Bozich, 1268 E. 169th St.
St. 114, Detroit, Mich. — Tajnik Math Urbas, 12023 Witcomb.
St. 118, Strabane, Pa. — Tajnik Terčelj, Box 257.
St. 175, Moon Run, Pa. — Tajnica Jennie Jerala, RFD 5, Box 443, Crafton, Pa.

St. 222, Girard, O. — Tajnik Andrew Krvina, 832 Lawrence Ave.
KULTURNA DRUŠTVA IN ZBORI, VČLANJENI V PROSVETNI MATICI

Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill. 2301 So. Lawndale Ave.

Soc. pevski zbor "Zarja", Cleveland, O. — Tajnica Alice Vidmar, 1115 E. 68th St.

Soc. pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich. — Tajnik Rudolph Potochnik, 8971 Sherwood.

Pevski zbor "Naprej", Detroit, Mich. — Tajnik Anton Česnik, 3432 Merriek
Dramsko društvo "Ivan Cankar", Cleveland, O. — Tajnica Antonette Simčić, 1091 Addison Rd.

Dramsko društvo "Naša zvezda", Euclid, O. — Tajnica Mary Hegler, 18621 Neff Rd.

Dramski klub "Slovenija", Barberton, O. — Tajnica Pauline Knaus, 1311 Wooster Rd. W.

Dramsko društvo "Soča", Strabane, Pa. — Tajnica Julia Bele, Box 107.

Gospodinjaki odesk S. N. D., Waukegan, Ill. — Tajnica Antonia Bezek, 1124 Jackson St., No. Chicago, Ill.

Zenski združeni odesk, Waukegan, Ill. — Tajnica Mary Pierce, 843 McAllister Ave.

Zenski odesk SND, Detroit, Mich. — Tajnica Mary Glad, 1833 Puritan.

Slovenski delavski dom, Sharon, Pa. — Tajnik Frank Kramar, Box 241, Farrell, Pa.

Izob. in zabavni dom, Library, Pa. — Tajnik Nick Triller, Box 121.

Citalnica S. N. D., Waukegan, Ill. — Tajnica Anna Mahnich, 624 Helmholtz Ave.

Citalnica S. D. D., Collinwood, O. — Tajnik Anton Jankovich, 14214 Westropp Ave.

OPOMBA. — Tajnike včlanjenih organizacij prosimo, ako zapazijo kako pomota v naslovih, naj to sporoče tajništvo Prosvetne matic, da se jo v bodoče popravi.

Preuredba naslovov

Poštna uprava želi valed vojnih razmer pospešiti pošiljate in smanjiti delo in zamude s poenostavljenjem naslovov. Vsak naslov ima namreč sedaj še posebno številko, ki postane uradniku takoj pove, v kateremu kraju mesta se dotičnik nahaja. Naslavljaite v bodoče vsa pisma Proletarcu, JSZ, Prosvetni matici, SDC, klubu št. 1, in posameznikom edino s to spremembo, da dodate k mestu še številko 23, namreč takole:

Ime naslovnika
2301 S. Lawndale Ave.,
Chicago 23, Ill.

Edina sprememba v naslovu torej je v vrstici CHICAGO, kjer je dodana št. 23 pred besedo Illinois. Pošta želi v tem oziru sodelovanja, na kar opozarjamo.

Kadar pošiljate naše nasprotnike, ki sipljejo očitke na one, ki delajo, vprašajte jih, koliko so že oni storili in kje se njihovo delo pozna? Na ta način jih najlažje osmečite.

Kupujte vojne bonde in znakme. Te vloge so varne, se obrestujejo in obenem s tem pomagajte svoji deželi.

Tudi "north side" deluje

Chicago. — Kakor je slovenska naselbina na severni strani našega mesta majhna, je vzlic temu precej aktivnosti v nji. Seveda bi bilo lahko v marsičem še boljše. Pa smo zadovoljni, da je saj tako kakor je.

Naša podružnica SANSA št. 2 napreduje in dobiva vedno več članov. Svoje redne seje ima vsako četrto soboto zvečer v Fleinerjevi dvorani. Po vsaki seji smo si udomali običaj, da imamo čim je dnevni red končan nekaj pristno domače zabave.

Tako bo tudi prihodnja sobota zvečer. Rojaki, kateri se niste zraven, udeležite se je. Vsi poznate pomen te ustanove in dolžnost vsakega Slovenca bi morala biti, da postane njen član.

Na prejšnji seji smo sklenili, da priredimo v soboto večer 20. novembra veliko veselico in ves njen prebitek pa namerili za našo narodno stvar.

Naš član Tomaž Cukale pa bo priredil svoj koncert v nedeljo 31. oktobra. Polovico koncertovega prebitka bo šlo za SANS in JPO-SS.

Apeliram na vse, da pridejo na našo sejo v soboto ob 7:30 zvečer v Fleinerjevo dvorano, 1638 N. Halsted St. — John Turk.

Sodelujte v sedanji kampanji za razširjenje Proletarca.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Združenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavno eZdinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški edinenih držav in Poedine države.

Cena knjižici je samo 50 centov s poštino vred.

Naročila sprejema:

FASCISM IS WAR

Many democratic governments used to be very fond of Mussolini and his Italian brand of fascism. In fact, they continued to praise him until he intervened in the war on Hitler's side.

This was particularly true of big business and high finance in democratic countries. They not only praised Mussolini for making the trains run on time. They also liked the "order" he had established and the silence he had imposed on the Italian working class.

In their predilection for Mussolini they even argued that the real purpose of his regime was to maintain peace. They fostered this delusion even after the conquest of Ethiopia and the Fascist intervention in Spain.

Even Democrats joined in this chorus. As late as 1938, the well-known writer, Emil Ludwig, tried to sell the world the idea that Mussolini and his followers were really peaceful at heart.

Actually, Mussolini never attempted to disguise his war-like intentions. Not only did his whole military and economic program consist in preparation for aggressive wars, to the great cost of Italian people, but he never made a secret of his liking for war, toward which went the whole desire of his heart.

In his essay on Fascist doctrine, published in the Encyclopedia Italiana in 1932, he wrote:

"And above all fascism, the more it considers and observes the future and the developments of humanity, quite apart from political considerations of the moment, believes neither in the possibility nor in the utility of perpetual peace. It thus repudiates the doctrine of pacifism—born of a renunciation of the struggle and an act of cowardice in the face of sacrifice. War alone brings up to its highest tension all human energy and puts the stamp of nobility upon the peoples who have the courage to meet it. All other trials are substitutes which never really put men into the position where they have to make the great decision—the alternative of life or death."

In May 1934 he told the Chamber of Deputies:

"Meanwhile history tells us that war is a phenomenon which accompanies the development of humanity. . . . War is to men as maternity is to women. . . . I do not believe in perpetual peace; I consider it depresses and frustrates the fundamental virtues of men, which only in bloody effort reveal themselves in the full light of the sun."

In August 1934 he declared:

"We are becoming and we still always approach nearer to being a military nation. Since we are not afraid of words, let us add: a militarist nation."

But wishful thinking in the democracies made it easy to forget Mussolini's frank statements. At least it was easy to forget them until the day when he stabbed France in the back, to share in a victory which he thought was already in the bag.

Those who wanted to be deceived were deceived. But no objective observer, could doubt for a minute that fascism means war; indeed, that is war.—ALC News Letter.

"Ran Squealing Down to Washington"

President Frederick C. Crawford of the National Association of Manufacturers says private industry is willing to undertake the task of providing jobs after the war, but Uncle Sam must reduce the taxes on business, must stop interfering with wartime profits, must repeal or modify the laws recognizing the rights of labor and generally give industry "a free hand."

Mr. Crawford doesn't guarantee that if Uncle Sam does these things industry will carry out its part of the contract. Uncle Sam must deliver first, and then industry will see what it can do.

We would be more impressed by Mr. Crawford's plea if we didn't have a fairly good memory. From the day Warren Harding was sworn in as President in March, 1921, until Herbert Hoover bowed himself out of the White House in March, 1933—a period of 12 years—"Big Business" was in control of our government. It got practically everything it asked.

Did it provide jobs for the idle or food for the hungry? Not so anyone could notice. When the greatest depression in history came along, what did "Big Business" do? Did it gird its loins and face the storm? It did not.

It ran squealing down to Washington, seeking government help and got billions of it.

It requires a good deal of nerve of this crowd to say now: "Leave it to us. Give us what we want and we'll save America." The record shows they never saved any serious situation.—Labor.

THE VATICAN SPEAKS

The following quotations are taken from a Rome shortwave broadcast to Spain, picked up by the C. B. S. Shortwave Listening Station in New York on August 3, 1943.

Turin: Cardinal Maurilio Orsatti, Archbishop of Turin, has addressed a most noble pastoral letter to his followers in which he says among other things:

"Today our august sovereign has placed the government in the firm hands of a caudillo who has demonstrated with facts that he is working only for the good of the fatherland. This is a formidable mission that he has accepted by reason of high duty. We must have faith in him and in his collaborators. It is a crime against the fatherland to interfere with his work in any way, even by criticism. The first measures adopted, as reported by the Italian press, show that the government desires to give the citizens that liberty which all were expecting. But liberty does not mean doing whatever one wishes to do. In fact, we must prove ourselves worthy of this liberty."

Genoa: Throughout all the churches of the Diocese of Genoa, the priests have read a pastoral letter by Cardinal Archbishop Boetto, in which he recalls that the duty of all Christians is to humble themselves to the new legitimately constituted authority with a spirit of comprehension, obedience, and discipline:

"No Christian must associate himself with any demonstrations of political ideas or programs of which he knows little; that is, programs or ideas which don't appear to respect institutions and natural rights. Prayer—the religious institution of the nation—participation at Holy Mass and the other sacraments, modesty in one's habits and ways, generosity and diligence are necessary, especially during these critical days,

so that God may show the guiding light to the rulers and give our fatherland prosperity and the spirit of fraternity and of peace in the community of human beings."

WORLD QUICK TO COPY BAD EXAMPLE

It's simply wonderful how the world is ready to copy an example—even a bad one. Now the English and New Zealanders are considering adoption of the Ruml plan which wealthy tax-dodgers succeeded in putting over in this country, and half of which has been adopted in Canada.

The taxforgiveness scheme is so frozen that it would not have a Chinaman's chance were it not wrapped up in "pay-as-you-go" trappings. Everybody favors paying taxes on income as they are earned, but the Ruml plan only partially realizes that objective.

In this country about the only substantial group that is affected by the withholding tax is wage earners, from whose pay checks deductions are made. Farmers will still continue to pay their taxes as heretofore, as will large segments of business and professional men.

The truth is that the only thing that interested those who advocated the Ruml plan was the opportunity it gave them to escape paying their share of the war cost. In a few blunt words, they were out to raid the Treasury and they succeeded.—Labor.

The amount of aviation gasoline needed to carry 300 Liberator bombers from a British base to Berlin and return is equivalent to the amount of general purpose gasoline distributed in the city of Baltimore in 24 hours.

THE MARCH OF LABOR

The Connally-Smith Act Has Backfired

In its first test John L. Lewis, its supposed victim, clearly emerges as its chief beneficiary. Following a ruling by Attorney General Biddle that under that act minority groups possess the same right as majority groups to take a strike ballot, members of the United Mine Workers District 50 won a strike vote in the Allis-Chalmers plant in Springfield, Illinois. The vote automatically overturns a previous ballot in which a C.I.O. union had won the right to represent a majority of the employees in the plant, and opens the way to a possible strike in this important war plant early in September. The fact that the U.M.W. is the only important union in the country, that does not consider itself bound by labor's post-Pearl Harbor anti-strike pledge makes the Connally-Smith bill a convenient weapon for Lewis in District 50's organizational drive in plants with established C.I.O. and AFL unions. Attorney General Biddle has been criticized for making an interpretation that so obviously plays into Lewis' hands. But in view of the rejection by Congress of an amendment that would have limited strike votes to majority groups, there can be little doubt that Biddle has accurately reflected the intent of Congress in his interpretation. It is the bill itself that is at fault. Obviously, Congress was more interested in embarrassing the Administration than in punishing Mr. Lewis.—The Nation.

PRESS DISTORTED FIGURES TO CREATE PICTURE OF WORKERS ROLLING IN WEALTH

Newspapers were accused by Office of Price Administration officials of distorting wage figures prepared by the O. P. A. research staff in order to create a picture of workers "rolling in wealth."

What happened, O. P. A. officials said, was that some newspaper men got hold of a report never intended for publication, and picked from it only figures that would support propaganda against workers.

They played up particularly a claim that "real" weekly earnings of manufacturing workers had exceeded living costs by 28.9 per cent, but made no mention of those portions of the report which showed millions of workers have, in effect, suffered wage cuts.

Wages Lag Living Costs

The fact is that the basic hourly wage rates of all classifications of workers have lagged behind the rise in the cost of living," declared Richard V. Gilbert, O. P. A. director of research. "Basic rates are the yardstick used by the War Labor Board and other agencies in passing upon workers' wage requests."

"Even average hourly earnings, which take into account overtime pay at premium rates, have not mounted as fast as living costs."

"It's true that in manufacturing industries, particularly those engaged in war work, total average weekly earnings have gone up faster than living costs, but that's principally because workers are earning more by producing more in longer hours. That is used as argument to show they should be deprived of wage rate increases they might otherwise be entitled to."

Intolerably Long Hours

The 28.9 per cent increase in "real" total earnings is confined to manufacturing industries, in some of which weekly hours are now as much as 60 to 75 a week.

In non-manufacturing industries both real hourly and weekly earnings have declined in relation to the cost of living, Gilbert said. In transpor-

tation and public utilities the decline in real hourly earnings, from January, 1941, to March, 1943, was 8.5 per cent.

Meanwhile, the Office of War Information put out a report which gave a tragic picture of how 20,000,000 persons are especially hard hit by sky-rocketing living costs.

Income Steadily Sinking

These 20,000,000, the O. W. I. said, include 9,000,000 dependents of men in the armed forces; 2,200,000 aged persons on state public assistance rolls; a million disabled veterans drawing pensions; hundreds of thousands of other retired workers; 6,000,000 on local, state and Federal government rolls, and various other groups.

Practically all of these 20,000,000, the O. W. I. explained, "depend on fixed low wages, pensions or allotments," which are "shrinking with every rise in the cost of living."

APPALLING BOOST IN RAIL ACCIDENTS

Increase of 40 Per Cent in Deaths of Employees Is Reported for June

The terrific strain under which railroad workers are operating is reflected in a report issued by the Interstate Commerce Commission showing an appalling increase in fatal and non-fatal accidents among workers.

Ninety-one lost their lives in June, an increase of 40 per cent over the same month last year, and during the first half of the year fatalities numbered 497, an increase of 17 per cent.

The number injured during June rose 34 per cent, to 3,777. For the six months the injured totaled 21,817, or 44 per cent more than during the same period last year.

The only bright spot in the report is the fact that fatalities to passengers and trespassers dropped in both periods.

A REAL CURIO

"I have bought a rare object. The fountain pen with which Dante wrote the 'Divine Comedy'." "Fountain pens were not invented in Dante's time." "That's what makes it rare."

REFLECTIONS

By the Editor of the Reading Labor Advocate

Labor's present policy of uniting for political action, if it is to strengthen Labor to withstand the shock of post-war economic dislocation, must be based upon a stronger policy than merely to elect public officials who promise to be friendly and cooperative. For experience proves that to be the way of doubt, uncertainty, confusion and, all too often, disillusion.

Lasting gains, and enduring unity, can be achieved only by a program which calls not merely for such advantages as are possible for workers under the present economical-social order, but which will imply — or, better still, boldly demand — a new economy, functioning altogether for the welfare of workers and abandoning completely any recognition of the privilege of an owning class to profit from the labor of workers.

For unless such a new economy is envisioned now and launched by the power of united Labor before the war's end brings unemployment to millions, then the return of peace will find the "economic royalists," whose representatives Harold Ickes declares are running the war, still in a position to dictate — and I use the word "dictate" in its literal sense — the policies of the "peace" era.

I know that many workers who today are enjoying the temporary security of war jobs and war wages, are nevertheless uneasy about their future.

There are many who will ruefully agree that "Labor will get-it-in-the neck after the war is over." And I therefore feel the compulsion to insist, now that Labor is becoming more political-conscious than it ever has been before, that—

What united Labor must demand now is: Not only higher wages, nor lower prices, nor better living conditions, nor a voice in management that can later be silenced, but the socialization of the means of life and the democratic management of all socialized industries to the end that wealth should be produced for use and not for profit.

For that way lies POWER. And any lesser demand means dependence and weakness . . . and peace-time controls even more destructive of liberty and democracy than the hated Smith-Connally law.

To win power, Labor must get on its own.

It must, specifically and especially, abandon the messiah attitude which many workers have toward Mr. Roosevelt.

For the president frankly aims to continue the private-ownership economy and so is opposed to real power in the hands of the great majority that composes the working class. Even granting that he is a "friend" of workers—provided they are content to be worked for the profit of owners—the economy for which he stands is an unfriendly economy and his ability to befriend will not last forever.

What will happen to Labor—and to democracy itself—if the powers that now are wielded by President Roosevelt should fall into less friendly hands . . . at a time when the national economy is dislocated and unemployment is rampant . . . with the private profit system still the way of life?

I am hoping that Labor, in uniting for political power, will look beyond the next dispute with a basic corporate industry, beyond even the election of 1944. For unless it looks farther than that, whatever gains Labor may make will not be secure.

Now is the time to understand that—

The class conflict which pits workers against owners FITS with the private-ownership-for-private-profit economy.

So does the regimentation of workers.

So does fascism.

So will future wars.

Only by winning through to an economy of democratic socialism can Labor make unity, justice, freedom and peace logical.

And history is logical.

STRATEGY

The teacher inquired whether the pupils had any favorite song they would like to sing.

"The National Anthem," suggested one.

"What made you think of the National Anthem?"

"Because," replied the boy, "then it's time to go home."

A FULL ACCOUNTING

THE ELK HILLS oil scandal continues to exude a skunk-like odor after these many weeks.

Although the deal between Standard Oil of California and the Navy Department was exposed several months ago and the oil contract ordered abrogated, Washington correspondents report a flurry of new activity and behind-the-scenes maneuvering which indicates the boys may be trying to disguise and perfume their old creation.

It is obvious that the principals in the deal are determined to ignore the law and flout President Roosevelt's instructions to institute condemnation proceeding against the Standard Oil property which adjoins the rich Navy oil fields at Elk Hills.

These principals include several Navy big-wigs who refuse to admit there was anything wrong in the original contract despite the fact that the Justice Department characterized the deal as worse from the point of view of public interest than the Teapot Dome mess.

Last week, President H. D. Collier of Standard Oil announced that negotiations between his corporation and the Navy were in progress again. A new contract was on the way, he said, and he hoped it "would suit the critics." One might think from his remark that he regards the whole affair as hardly more than a play, the lines of which needed touching up because the "critics" held their noses the first night.

Perhaps the most shocking thing about the negotiations is the apparent fact that they are being hustled along before the Congressional committee charged with investigating the original deal has time to dig out all the facts for the 120,000,000 "critics" who stand to be looted of millions of dollars and to have their richest oil reserve siphoned off by Standard Oil.

There is every indication that both Standard Oil and some of the Navy brass-hats want to wind up the deal before Congress convenes. Rep. J. H. Peterson, Florida Democrat, chairman of the House investigating committee, served notice recently that when Congress reconvenes in September, he will sponsor legislation requiring all such contracts to be submitted to Congress for approval.

The Congressional investigators are entitled to an opportunity to complete their inquiry, make full report, and introduce their legislation before a new contract is signed and sealed. This richest of America's oil reserves belongs to the people of America, and they are entitled to a full accounting, not as "critics," but as the lawful owners of riches coveted by a private corporation.—The Progressive.

No Peace Without Russia

A report by the Foreign Policy Association wisely concludes that the best hope of the small nations of Europe "lies in continued close collaboration among Britain, the United States and Russia." If such collaboration obtains, it emphasizes, "their destiny will not be decided solely by a victorious Russia."

There is no arguing with that position. Actually, not only because of the coming relationship of the great nations of the earth with the small, but because of the interdependence of all, this reality confronts us:

We do not have a choice of organizing the peace with Russia or without her. We have only the choice of organizing the peace with Russia or sacrificing the peace.

Why?

Much has been learned about Russian power during this war. It is not going to wane, it will grow. The U.S.S.R. will end the war with a prestige and confidence unprecedented in Russian history. She will end it with a proven industrial capacity which dwarfs all standard prewar concepts of it. Behind her industrial plant is one-sixth of the world's land surface—an area whose fabulous riches of soil and mine will continue to increase with scientific discovery and exploitation. Her population before many years must be expected to press toward a total of 200,000,000. Most telling of all, the literacy rate of the people thus endowed with material strength has risen in two decades from less than twenty per cent to more than eighty per cent.

Primer facts, those. But they need memorizing just now. For the world outside Russia, which so greatly underestimated her prospective performance in this war, cannot afford to underestimate her position in the peace. The minority of Americans who foment Russo-American division and rejoice in every sign or suspicion of Russo-American strain, are either blind or lovers of world chaos and war.

The divisionists can and must be defeated through the common resolve of the American and Russian peoples to have lasting peace within the framework of loyal United Nations organization.—The Chicago Sun.

THE LESSON OF RECENT HISTORY

The truth of this principle that collective security is the only real security is crystal clear from recent history. If the Japanese military clique had been stopped at once when Japan seized Manchuria, by the united action of all democratic nations, Japan would not today be dominant in East Asia.

If Mussolini had been stopped by the combined action of the democracies in his attack on Ethiopia, it might have cost blood and treasure, but the cost would have been far less than the cost of this war. If the free countries of Europe had united to stop Hitler's seizure of Austria or later of Czechoslovakia, Hitler might have drawn back, and his loss of prestige might have caused the overthrow of the Nazis. Or if war had been precipitated then the circumstances would have been more favorable for the defeat of the Axis powers.

Even more recently, if it were definitely known in advance that any assault, such as that on Norway by the Nazi hordes, would be the signal for an attack on the aggressor by Holland and Belgium, Yugoslavia, Rumania and Greece, to say nothing of the United States, the assault might not have taken place, or if it did take place it would almost certainly have proved less successful. Nazi aggression has been successful chiefly because the Nazis have been able to invade their various victims one by one. After all, ten men can defeat one hundred if each of the hundred insists on defending himself.

No nation in the modern world can defend itself effectively against aggression unless it is prepared to take its part in the defense of others. By refusing to concern our-

selves with the defense of others we make our own defense just that much weaker and more impossible.

American participation in organizing the world for peace, therefore, is an entirely reasonable willingness on our part to join with other nations in so effectively penalizing aggression wherever in the world it may take place that it will be plain that aggression does not pay. A joint United Nations military force, especially concentrated in air power, would be one of the best ways to do that.—Alfred Baker Lewis, New York City.

"NON-FUNCTIONAL FRILLS" OF BROOMS

We have no desire to be "fussy," but we were laboring under the delusion that Uncle Sam was running a war, and we thought war was a serious business.

Now we discover that the War Production Board has taken time out to prepare a report on the "broom" problem, and has issued an order that brooms must be stripped of "all non-functional frills."

We never had a chance to examine a broom's "non-functional frills," but it seems to us that if we are to win this war the W. P. B. should have something more important to worry about. Why not contribute to the armed forces the "experts" who are studying the frills of brooms—functional and non-functional? —Labor.

HOPEFUL

First Parachute Jumper—What a mess! We're going to land on that desert island and I'll bet it's full of wild men.

Second Ditto—Cheer up, Bud. Where there's wild men there's bound to be wild women.